
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Clapés Garcia, Salut; De Asprer Hernández, Núria, dir. Reescriptura i traducció : el conte de tradició popular i les seves transformacions. 2015. (868 Traducció i Interpretació)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/146990>

under the terms of the license

REESCRIPTURA I TRADUCCIÓ: EL CONTE DE TRADICIÓ POPULAR I LES SEVES TRANSFORMACIONS

101486 - TREBALL DE FI DE GRAU

GRAU EN TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

CURS ACADÈMIC 2014-15

ESTUDIANT: SALUT CLAPÉS GARCIA

TUTOR: NÚRIA D'ASPRER

10 DE JUNY DE 2015

FACULTAT DE TRADUCCIÓ I D'INTERPRETACIÓ

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

ÍNDEX

Introducció	3
1. Context: Què és el conte?	4
1.1. El terme: conte o conte de fades	4
1.2. Els orígens del conte	6
2. Versions del conte: Cendrillon.....	8
2.1. L'heroïna perseguida	8
2.2. Versions diacròniques: Basile, Perrault i Grimm.....	8
2.2.1. Observacions sobre els elements argumentals estructurants.....	9
2.2.2. Observacions sobre els elements descriptius.....	12
3. Traducció comparada del text font	16
3.1. Contextualització dels textos	16
3.2. Elements contrastius.....	16
3.3. Consideracions finals	20
4. Estudi versió moderna: anàlisi i traducció.....	21
4.1. Anàlisi contrastiva del text font respecte el text de Perrault	21
Llenguatge	21
Elements narratius	22
4.2. Proposta de traducció.....	24
4.3. Comentari	26
5. Conclusions.....	28
Bibliografia.....	29
Annex 1.....	30
Quadre comparatiu de les tres versions del conte amb marques contrastives	30
Annex 2.....	43
Traduccions de la versió de Charles Perrault	43
Annex 3.....	54
Cendrillon mon amie – Text i il·lustracions originals escanejats	54

INTRODUCCIÓ

“Hi havia una vegada...” una princesa, o un príncep, potser ambdós. I una bruixa, una fada, uns éssers màgics que ajuden els bons, i altres persones no tan bones que ajuden els dolents. I lluites, segrestos, traïcions, una mica d’abracadabra, alguna mort i molt d’amor. Els contes ens acompanyen d’ençà que som molt, molt petits. Ens ajuden a fer volar la imaginació, a creure’ns herois, ens emocionen i ens ensenyen uns valors. Són, com aquell qui diu, el nostre primer contacte amb la literatura clàssica, més clàssica i universal que no ens pensem. El conte de tradició popular ha marcat moltes generacions i les segueix marcant perquè no és una moda i, igual que en la cuina, hi ha cada vegada més innovacions i experiments (per les causes que siguin), així com també se segueixen cuinant els plats que ens cuinaven les nostres mares, àvies i besàvies. Aquesta és la gràcia de les tradicions.

Però les tradicions són una cosa que tenim tan assumida que a vegades ignorem el seu origen, i si sumem les ganes d’investigar l’origen d’una història amb l’encant que em desperten tots els contes de fades, s’entén de seguida el motiu d’elecció d’aquest tema. A més, cursant l’assignatura de Llengua i traducció francesa amb la meva tutora d’aquest treball, Núria d’Asprer, ja vam poder acostar-nos al món fantàstic dels contes de la mà de la traducció de *La caputxeta vermella* i diferents versions del conte, així com d’un treball de traducció comparada de diferents versions del conte francès en català i castellà.

Així, recordant aquelles classes i el que vam tractar, no va ser difícil decantar-me pel tipus de treball que volia fer. Abans de començar a buscar informació, ja tenia en ment dues versions diferents de *La Ventafocs*, que després van resultar ser només una ínfima part de totes les que podem trobar si ens movem una mica geogràficament. Però quina és la que coneixem? La més moderna, la més antiga, la més propera, la més adaptada o representada escènica? Qui la va escriure, qui la va traduir, com ens ha arribat fins al present? I a part de la versió que nosaltres coneixem, quines diferències hi ha entre totes les altres versions?

Totes aquestes qüestions són les que es volen tractar en aquest treball, classificant les diferents versions trobades d’una mateixa història que alhora varia depenent del lloc i l’època. Aquesta història, plena de símbols i complexa a causa del seu transfons psicològic, alhora està formada per uns elements bàsics que es repeteixen a la majoria de contes i que la fan adequada per a la transmissió durant dècades. Veurem en aquest treball que hi ha autors com Vladimir Propp o Antti Aarne i Stith Thompson que ja es van dedicar a classificar aquests elements partint de diferents bases d’estudi.

Després d’entendre què és el conte, quins elements el formen i per què, ens endinsarem a la història de la *Ventafocs*, la *Cenicienta*, *Cinderella* en anglès i *Cendrillon* en francès. Però com descobrirem en aquest treball, la primera versió escrita que consta a Europa és italiana, *La gatta cenerentolla*, el 1674. Analitzarem aquesta versió amb la versió que agafarem com a **text font** per tot el treball, la més coneguda internacionalment: *Cendrillon* de Charles Perrault (1697) i també amb la versió dels germans Grimm (1812).

Més endavant, també durem a terme un treball de traducció comparada, analitzant les diferències que trobem entre el text font i dues traduccions seves, una al català (text de Ramón Miquel i Planas) i una al castellà (text de Teodoro Baró).

Finalment, analitzarem una versió de tipus creatiu en detall en comparació amb el nostre text font. I seguidament treballarem en una proposta de traducció inèdita, junt amb els seus comentaris pel que fa a les dificultats de traducció, als referents culturals, etc.

1. CONTEXT: QUÈ ÉS EL CONTE?

1.1. EL TERME: CONTE O CONTE DE FADES

Aquesta dificultat a l'hora de definir el conte va lligada a la varietat de termes que tenim per anomenar el gènere. Si hagués de resumir el problema amb què s'han trobat els diferents historiadors del tema en una sola frase, diria que els termes són classistes. La majoria dels historiadors coincideixen en què el millor terme per anomenar el gènere és l'alemany *Märchen* que vindria a significar "petita història". Tan en anglès (*fairy tale*), com en castellà (*cuento de hadas*), com en català (conte de fades) s'ha partit de la traducció del terme francès *conte de fées*, el qual es remunta als contes que escrivien les dames que assistien als *salons mondains* o *littéraires* de la França del segle XVII. Entre elles destaca Marie-Catherine d'Aulnoy¹, autora a qui s'atribueix la difusió d'aquest terme.

És obvi que no en tots els contes de fades apareixen fades. I aquesta és la crítica que en fan molts filòlegs i folkloristes. Però volem distingir el que seria una narració curta dels contes en què ens centrem en aquest treball.

Per començar, i citant Wladimir Propp a la seva *Morfologia del conte* (1928), «no es pot parlar de l'origen d'un fenomen, sigui el que sigui, abans de descriure el fenomen en si». El que passa és que només a l'inici de la recerca sobre les característiques del conte, ens trobem amb una divergència molt àmplia d'opinions sobre què és el conte en si.

Juan Valera defineix el conte com «una narración de lo sucedido o de lo que se supone sucedido». La segona part de la definició ens ajuda a reflexionar sobre la temàtica i sobre la funció del conte que comentarem més endavant quan parlem dels seus orígens. Però no deixa de ser una definició massa general per determinar què és i què no és un conte. Una narració d'esdeveniments podria ser també la notícia del diari i no es tractaria en cap cas d'un conte. Hem de restringir, doncs, les característiques d'aquesta narració-conte.

Thompson puntualitza a la seva obra *The Folktale* (1946:8) que el conte és "un relat de certa llargada i amb una successió de motius o episodis. Es mou en un món irreal sense localització o criatures definides, i està ple de coses meravelloses. En aquesta terra de mai, els herois derroten adversaris, triomfen en els regnes i es casen amb princeses"². Aquesta definició de Thompson és més acurada i personalment la trobo adequada per començar a parlar de les característiques del conte.

Primer de tot, Thompson ens classifica el conte com una història de certa llargada. **L'extensió** és un dels principis que molts autors consideren clau per anomenar un relat conte o no. S'entén que els contes tenen una extensió més curta que les novel·les. Aquesta diferència d'extensió l'explica Carmen Roig en el seu estudi *Diferencias entre cuento y novela* (2007), i veiem que la causa bàsica i lògica és que tan novel·la com conte segueixen l'estructura: plantejament – nus – situació final, però en el conte el que interessa és el nus, l'acció, el fet narrat. Mentre que en una novel·la es contempla tot, el que es diu i com es diu. Un exemple serien les novel·les psicològiques, en què el més important és el transfons dels personatges, com se senten i què pensen, més que no pas les accions que duuen a terme. En els contes no

¹ Marie-Catherine d'Aulnoy va escriure una de les versions del conte *Cendrillon*. Es pot consultar la seva versió a la bibliografia del treball.

² Traducció que hem fet a partir de la cita següent: "a tale of some length involving a succession of motifs or episodes. It moves in an unreal world without definite locality or definite creatures and is filled with the marvelous. In this never-never land, humble heroes kill adversaries, succeed to kingdoms and marry princesses."

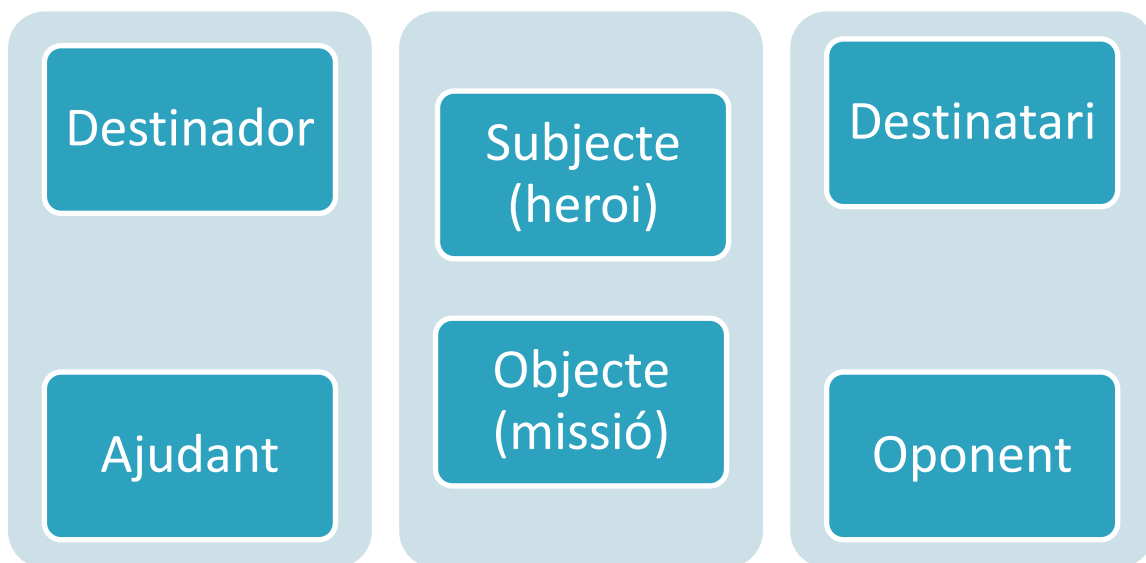
hi ha descripcions o diàlegs com a les novel·les, i si hi són és perquè compleixen una funció narrativa. El conte ha de ser curt perquè el públic hi estigui atent, hi ha d'haver tensió en tot moment que fomenti la intriga de l'oient o lector.

Dins de l'esquema narratiu dels contes que examina Roig, a la part central del nus, hi trobem tres divisions diferents de l'acció que es desenvolupa:

- L'element desequilibrant, quan comença la història en si, la missió que s'ha de dur a terme queda definida.
- Les peripècies, un seguit d'accions amb què s'intenta restablir l'equilibri.
- El desenllaç, no el que entenem com a final sinó l'acció que fa que els herois triomfin en la seva missió.

Thompson també parla de criatures i localitzacions que no estan definides. Les localitzacions poden no estar definides per la simple raó que en la transmissió oral s'anaven perdent els elements intertextuals de la història que fessin referència a culturismes desconeguts per altres pobles. Si un conte descrivís un lloc en concret perdria la característica d'universalitat que el fa popular. Però la presència de localismes no dificulta la comprensió general de la narració per molt que la història viatgi.

Sobre les criatures, és cert que poden no estar definides en el sentit estricte de la psicologia dels personatges, però si consultem la teoria dels actants d'Algirdas Julius Greimas (1966) podem classificar els personatges arquetípics que apareixen en la majoria de contes de fades a partir de categories funcionals:

- Subjecte: es tracta de l'heroi o heroïna de la història.
- Objecte: la missió que té l'heroi/ina.
- Destinador: qui s'encarrega d'atorgar la missió a l'heroi/ina. A vegades és l'heroi mateix qui se l'atribueix a si mateix.
- Ajudant: tot allò que ajuda l'heroi/ina a aconseguir la missió.
- Destinatari: a qui beneficia la missió (pot ser l'heroi/ina mateix i altres personatges)
- Oponent: tot allò que juga en contra de l'heroi/subjecte, com rivals o entrebancs, Greimas l'anomena "auxiliador negatiu".

Com veiem, es tracta de personatges molt arquetípics i molt plans, bons contra dolents.

1.2. ELS ORÍGENS DEL CONTE

Un gran nombre d'estudis que he trobat sobre la història dels contes daten el punt d'inici a partir de l'edat mitjana. Aquest és un punt d'inflexió en el transcurs del conte en relació amb la història europea, com és sabut els joglars es dedicaven a narrar els contes **oralment**, i aquesta funció, en anglès anomenada *story-teller*, és tan antiga i universal que no se li pot atribuir una data d'inici concreta. Podríem dir que els contes s'han transmès d'ençà que hi ha hagut necessitar d'explicar coses, de compartir coneixement o d'entretenir els uns i els altres. Per això, molts trets textuais i estilístics dels contes de tradició popular contenen marques de la oralitat inicial.

Així doncs, no podem marcar el començament d'aquest eix cronològic basant-nos en la transmissió oral perquè no hi ha cap manera de saber quin va ser el primer conte creat o explicat i en quin moment es va produir. Si volem fer-ho necessitem proves. I les proves equivalen a textos. Però abans voldria plantejar les causes de l'existència del conte, d'on sorgeix la necessitat d'explicar aquestes històries, quina és la seva finalitat.

El conte, segons ens explica Laura F. Keady a la seva obra *A study about fairy tales* (1916), incloïa en els seus orígens 4 subtemes:

- 1- Contes basats en mites, herois i déus.
- 2- Contes dels mites del Sol, la Pluja, l'Albada, el Tro, etc.
- 3- Contes de la Índia plens d'influències aràbigues.
- 4- Contes basats en la identitat de la imaginació primària.

No entrarem a descriure les característiques de cada tema perquè no escau i Keady ja ho fa a la seva obra. El que volia destacar era el punt 1, del qual en parlarem una mica més endavant.

Com ja s'ha comentat anteriorment, aquesta creació i transmissió d'històries és universal i el que és més curiós és que tot i la divergència geogràfica els temes dels contes comparteixen un gran nombre de similituds. Ho veurem més endavant, per exemple, quan parlem de les versions de la *Ventafocs*. Estudiarem aquest cas en concret, però estaria bé poder endinsar-se més en aquest tema per poder anar descobrint si, com diuen alguns experts en el tema, el fet que diversos pobles tinguin necessitats semblants provoca que desenvolupin solucions semblants, o bé si aquestes solucions les van "adoptar" d'algun altre poble gràcies a la transmissió oral. De tota manera, ateses a les causes que ja hem esmentat i a la informació fidedigna que trobem del tema, es fa difícil donar-hi una resposta estable.

A partir d'aquí, ens allunyem dels contes de transmissió oral, dels quals no en podem fer un estudi profund per qüestió d'espai, i passem als **contes literaris**.

Els primers reculls de contes dels quals se'n coneix la data són els *Jatakes*, contes sobre el budisme, i que daten del s. V a.C. També es parla dels *Vedes* (sànskrit) i de l'*Avesta* (persa), altres lectures de contingut religiós hindú que podrien ser anteriors però que no tenen data. Això ens recorda una cosa que ja veiem en el punt 1 de la llista de subtemes de Keady: la importància de la religió en els contes. Segons Propp, els primers contes que hi va haver van ser sobre religió i no va ser fins molt més endavant que els contes van desenvolupar una altra temàtica allunyada d'aquesta.

Amb tot aquest punt volíem arribar a la conclusió que el fenomen de la transmissió oral (reescriptura quan els contes comencen a ser escrits) va estretament lligat al fenomen de la traducció. Això ho podem afirmar per la funció que comparteixen els dos fenòmens: retransmetre un mateix missatge en un codi, canal o context diferent. Totes les versions dels contes no deixen de ser interpretacions o traduccions de la història "clau" narrada oralment en

temps antics. Es manté el fil argumental bàsic o principal, la resta d'elements varien. Això ho veurem més endavant quan comparem diverses versions del conte.

2. VERSIONS DEL CONTE: CENDRILLON

2.1. L'HEROÏNA PERSEGUIDA

El tema d'aquest conte, com el de molts altres contes populars, és el de l'heroïna perseguida, segons la classificació d'Aarne-Thompson. Aquest subtema (510A) es troba dins del conjunt d'"Ajudants Sobrenaturals". A causa de l'extensió de les diverses classificacions, en cas de voler obtenir una aproximació més rigorosa i exhaustiva sobre el tema, el lector es pot documentar consultant algun dels enllaços adjuntats a la bibliografia final.

Com hem dit anteriorment, però, aquesta classificació de les històries per temes va ser fortament criticada per altres autors com Propp. Per això en aquest treball ens hem inspirat més en la teoria de Veselovski, on l'autor puntualitza que són els diversos motius argumentals els que formen el tema. Més endavant, al punt 2.2. comentarem la qüestió dels motius en versions diferents del conte.

Hi ha moltes adaptacions d'aquesta obra, de fet, segons la Biblioteca Nacional de França, es tracta del tema més adaptat per a teatre (incloent titelles, teatre parlat, vodevil, òpera i ballet). En aquest treball, però, ens centrarem en aquelles versions més de tipus narratiu perquè a l'hora de comparar versions hem de limitar el camp de recerca. Marian Roalfe Cox ja recull a la seva extensa obra 345 versions del conte de la Ventafocs, entre les quals ens parla de versions tan antigues i allunyades (geogràficament, que no en tema) com la història de *Rhodopis*, una Ventafocs egípcia del segle I a.C., o Yeh-shen, una Ventafocs xinesa del segle IX d.C.

Seria molt interessant comparar totes aquestes versions, però necessitaríem molt de temps i l'extensió d'aquest treball no ens permet adjuntar totes aquestes comparacions i contrastos entre diferents textos. Per tant, ens hem decantat per delimitar la recerca en el nostre continent, Europa, per facilitar la comprensió dels elements culturals que puguin aparèixer a les diferents versions.

Dins d'aquest ampli ventall de versions que trobem, també hem seleccionat les 3 que ens semblen més emblemàtiques, dues de molt conegudes i una altra no tant, i les hem classificades diacrònicament. Procedim, doncs, a analitzar-ne les seves característiques i a identificar les seves diferències.

2.2. VERSIONS DIACRÒNIQUES: BASILE, PERRAULT I GRIMM

Les tres versions que hem seleccionat són les de Giambattista Basile, Charles Perrault i Jacob i Wilhelm Grimm. La selecció d'aquestes versions no ha sigut arbitrària. Primer de tot, havíem de centrar-nos en les versions literàries narratives. Per tant, totes les versions que fossin adaptacions del tema en altres medis (òpera, cinema, vers) quedaven fora de la selecció per la complexitat que suposaria comparar textos amb funcions tan diferents. En aquest apartat situarem breument cada versió en el seu context, explicarem què tenen d'especial en relació a les altres versions narratives que podem trobar i en els punts següents desenvoluparem allò que podríem anomenar "traducció comparada" de les tres versions, assenyalant quines diferències o semblances narratives/descriptives hi trobem.

La menys coneguda de les 3 versions és la de **Giambattista Basile**, que alhora és la més antiga. Va ser inclosa en un recull de contes (*Pentameró*) que es va publicar pòstumament el 1674, i originalment està escrita en dialecte napolità. Està basada en el conte de transmissió oral, per tant podem dir que és de les primeres versions escrites del conte a Europa. Aquesta versió intenta mantenir el ritme amb què es narrava la història (Basile era poeta i llibretista

d'òperes), per això molts autors de teatre la van escollir per adaptar-la a l'hora de posar-la en escena. A mesura que llegim el text ens adonem d'aquest "tempo" i de com els personatges actuen de manera més exagerada o dramàtica.

La segona versió que comentem és la de **Charles Perrault**. Es tracta de la més coneguda i adaptada perquè a diferència d'altres contes i d'altres versions com la dels germans Grimm, Perrault escrivia per a tots els públics. Aquesta versió-traducció va ser publicada en llengua francesa dins del seu recull de contes *Histoires ou contes du temps passé, avec des moralités. Les Contes de ma mère l'Oye* el 1697. Les característiques principals de les històries escrites per Perrault són els finals feliços i el penediment dels dolents que al final es tornen bons. A més, com ens informa el títol del recull que acabem d'anomenar, no es deixa de remarcar al final quina és la moral de tota la història.

La tercera versió, escrita per **Jacob i Wilhelm Grimm**, va ser publicada dins el seu llibre *Contes dels germans Grimm* el 1812. Aquest llibre va haver de ser editat diverses vegades pels mateixos autors a causa del fort contingut violent o sexual que contenien les seves històries. Tot i aquestes modificacions, una vegada el comparem amb els altres dos textos ens adonem de la crueltat que segueix mantenint. Aquest estil més cruel va lligat a l'estil romàntic alemany de principis de s. XIX, la preferència per la subjectivitat i l'interès per a tot allò que sigui imaginari i fantàstic. I el caràcter moralitzador dels Grimm no resultava una cosa fora de sèrie en la seva època: els dolents eren castigats perquè la societat de l'època volia que els dolents rebessin un càstig.

En el quadre que trobareu a l'

Annex 1 hem compilat les tres versions íntegres originals i ressaltat diferents elements argumentals que apareixen en les versions amb colors diferents (que mantenim en aquest punt per coherència amb el treball). Hem decidit no comentar les diferents possibles simbologies dels elements perquè les interpretacions d'aquests elements són molt nombroses i embarcarien una recerca àmplia en teories psicològiques que, si bé interessants, no escauen al corpus del treball.

2.2.1. OBSERVACIONS SOBRE ELS ELEMENTS ARGUMENTALS ESTRUCTURANTS

Reprenent la teoria de Veselovski, aquí voldríem comentar els diversos motius que tramen l'argument del conte:

1. Plantejament de la història i aparició de la madrastra i les germanastres. Pèrdua del nom propi.

El plantejament més llarg el trobem en la versió italiana de Basile, segurament pel fet que el pare de Zezolla (Ventafocs) queda vidu i es torna a casar. Però com que a Zezolla no li agrada la nova madrastra, demana al seu pare que es torni a casar amb la seva institutriu, qui fa un doble paper per poder aconseguir casar-se amb el príncep (pare de la protagonista).

En les altres dues versions, en canvi, el pare de la protagonista es casa directament amb la madrastra que farà d'antagonista a la història. Només destacar que a la versió dels germans Grimm trobem molt més dramatisme en el plantejament, ja que ens expliquen com la mare de la Ventafocs mor i com en les seves últimes paraules li demana a la seva filla que sempre sigui bona i que ella sempre estarà al seu costat. Des del començament trobem, doncs, un fort contrast entre el to de la versió italiana, més alegre i gairebé comèdia, i l'alemanya, molt més trista.

2. El pare marxa i porta un element màgic a l'heroïna

A les versions alemanya i italiana, el pare queda a segon pla però se'l continua esmentant, una diferència que trobem si ho comparem amb la versió de Perrault. En el text francès no es comenta que el pare mori ni que marxi, però d'ençà casar-se per segona vegada no se'n sap res més.

Tan en el text de Basile com en el dels germans Grimm, el pare de la protagonista ha de marxar de viatge i pregunta a les seves filles què desitgen com a regal d'aquest viatge. Les filles demanen roba i sabates cares, i la protagonista en canvi demana al seu pare una cosa més sentimental:

En el text italià, Zezolla vol que el seu pare no s'oblidi d'ella i demani a les fades que li enviïn algun present. També li diu que si no ho fa, no podrà tornar. El pare, però, oblida la petició de la seva filla i per això les fades impedeixen que pugui tornar al principi. Finalment, les fades li van entregar al príncep uns estris per poder plantar una planta. Aquesta planta serà una planta màgica que contindrà una fada dins i concedirà desitjos a Zezolla.

En el text alemany, Aschenputtel li demana al seu pare que li porti la primera branca que se li enganxi al barret, i així ho fa. Aschenputtel planta aquesta branca davant la tomba de la seva difunta mare i li plora. De la branca creix un gran arbre que també concedirà desitjos a la protagonista.

3. S'anuncia una festa i l'heroïna no hi pot anar (maltractament)

A les tres versions comentades hi ha una festa a la qual la protagonista vol anar. A les versions francesa i alemanya, la madrastra li prohibeix anar-hi de manera més o menys directa.

A la francesa, la madrastra li diu directament que no hi pot anar, i la protagonista “ho accepta”, si bé queda trista.

A l'alemanya, en canvi, la madrastra li dóna proves a fer, i li diu que si les supera, podrà anar al ball. Aquesta prova consisteix en recollir i separar dues-centes lleties. Ella ho fa amb l'ajuda d'uns ocells (ajudants) però finalment la madrastra li diu que no hi pot anar, amb l'excusa que sense vestit i sense saber ballar, avergonyiria la seva família. Veiem en aquests fragments una mostra del maltractament que pateix la protagonista.

A la versió de Basile, però, no s'anomena cap mena de prohibició directa per part de la madrastra. Zezolla, no obstant això, demana ajuda a la fada per aconseguir un vestit millor que els de les seves germanastres.

4. Transformació màgica de l'heroïna

En els text de Basile i Perrault, la figura de l'ajudant és representat per les fades (en el cas de Cendrillon, és la seva fada padrina). Però en el text dels Grimm, com hem vist abans, són ocells els encarregats d'ajudar la protagonista.

Aquesta ajuda que rep la protagonista es basa en una transformació física, li proporcionen un vestit i, en el cas del text francès, un mitjà de luxe per poder assistir al ball a palau. En el cas del text italià i alemany, la protagonista profereix una mena de fórmula màgica en vers per demanar ajuda.

Segons l'esquema que hem vist abans de Roig sobre les parts del desenvolupament del conte, aquest podria ser el punt desequilibrant. Si no hi hagués l'aparició de l'element màgic – ajudant- de la protagonista, ella hauria continuat amb la seva vida tan desafortunada.

5. Primer i segon ball

Aquí començarien les peripècies (esquema de Roig), el que seria l'acció en si.

A les versions de Basile i Grimm es produeixen tres balls a palau. En canvi, a la versió de Perrault només n'hi ha dos. Els esdeveniments als balls són molt semblants: la protagonista arriba i és la més ben vestida, el príncep (rei en la versió de Basile) només vol ballar amb ella i ha de marxar ràpidament per no ser descoberta per la seva família.

6. Ball final – es perd la sabata³

La pèrdua de la sabata de la protagonista és un altre element que es repeteix en totes tres versions, si bé de manera diferent. A la versió de Basile, per exemple, Zezolla la perd una vegada ja és dins de la carrossa, i qui la recull és un servent del rei.

A les versions de Perrault i Grimm, la protagonista perd la sabata mentre corre i qui la recull és el propi príncep.

³ Com hem comentat a sobre, hi ha una diferència en el número de balls que es produeixen en les tres versions comentades. Per aquesta raó hem segmentat els apartats en “Primer i segon ball”, ja que en la història de Perrault hi ha un ball menys.

El material de la sabata també és diferent. En el cas del text italià no se'ns explica exactament de què està feta, però el rei en queda embadalit i li dedica una oda sencera. En el text francès, la sabata és de cristall. I en el text alemany, d'or. Més endavant comentarem un aspecte interessant sobre aquesta sabata de cristall del text de Perrault (vegeu apartat 2.2.2).

7. Misteri de la sabata

Una vegada la sabata de la protagonista és a palau, només queda trobar-ne la propietària. Així comença una creuada per tot el regne per trobar la dona que ha encisat el monarca. Però de maneres diferents: Basile escriu que el rei convoca un banquet a palau on convida totes les noies del regne per a trobar la protagonista. Al primer banquet no hi apareix Zezolla, així que el rei ordena al pare de la noia que porti totes les seves filles.

En canvi, Perrault i Grimm ho fan més entretingut i envien els servents de palau a anar casa per casa per emprovar la sabata a totes les noies del regne.

8. El misteri es resol. Moralitat.

En el text italià, es produeix un segon banquet, ara ja sí amb totes les filles del príncep, inclosa Zezolla. Quan el rei la veu, la reconeix de seguida i no li fa falta emprovar-li la sabata per posar-li la corona directament.

En els textos francès i alemany, després de passar per un munt de cases de tot el regne, primer s'emproven la sabata les germanastres de la protagonista. En el cas de la versió de Grimm, les germanastres van més enllà i, frustrades pel fet que la sabata no els entra, decideixen mutilar-se els peus. El servent del príncep, però, s'adona que hi ha sang a la sabata i que les noies han fet trampa.

Quan el servent demana d'emprovar-li la sabata a Cendrillon, les germanastres riuen de la idea, però de seguida veuen com li encaixa a la perfecció. Cendrillon treu l'altre parell de la butxaca i la fada madrina la transforma altre cop amb un vestit de festa encara més maco que els anteriors que havia dut a les festes. El servent se l'endu a palau i el príncep es casa amb ella.

En el cas de la història dels germans Grimm, el príncep mateix viatge amb els seus servents casa per casa emprovant la sabata. Després d'emprovar-li a les germanastres (com hem explicat a dalt), demana emprovar-li a la noia que queda. La madrastra diu que no val la pena, però el príncep insisteix i quan li emprova, veu que efectivament és la noia del ball.

Aquí apareixeria el desenllaç del nus, l'acció final que fa que els herois triomfin (Roig). Veiem que després d'aquesta acció, però, no se'ns explica gaire més del final, només que van ser feliços, una característica típica en la majoria d'aquests contes.

Tots tres textos tenen moralitat, però en el cas dels germans Grimm, la moralitat que expressen els seus textos és molt més extrema. La madrastra i les germanastres pateixen un greu càstig pel tracte que han tingut amb la protagonista, i així els ocells que havien ajudat a Aschenputtel ara s'encarreguen d'arrancar-los els ulls a les seves oponents.

El final és molt més tendre per part de Perrault: Cendrillon perdona a la seva madrastra i germanastres, els aconsegueix un lloc per viure a palau i casa les dues joves amb dos altres nobles.

En el text italià, el final és més aviat indiferent. No és un final feliç com en el cas de Perrault, ni tan sàdic com en el dels germans Grimm, però se'ns diu que les germanastres

tornen a casa plenes de ràbia quan veuen que Zezolla es casa amb el príncep i aconseguix ser feliç. Potser és el final més humà i més real.

2.2.2. OBSERVACIONS SOBRE ELS ELEMENTS DESCRIPTIUS

En aquest punt voldríem comentar aspectes més concrets, detalls que potser no afecten el desenvolupament de la història però que no passen desapercebuts una vegada ens endinsem a l'estudi de les versions.

La figura del **pare** sempre queda a un segon pla en les tres versions comentades. És un personatge passiu que no intervé a favor o en contra de la seva filla, però que en certa manera esdevé còmplice del maltractament per part de la madrastra (sobretot en la versió alemanya). A la versió italiana, Basile ens diu que és un príncep (*c'era una volta un principe vedovo...*); vint anys més tard, Perrault ja li baixa un grau de noblesa i ens diu que és un gentilhome (Il estoit une fois un gentil-homme...); i pels germans Grimm, el senyor ja no tindria cap títol nobiliari (o com a mínim, no ho esmentarien) i passaria a ser només un home ric (Einem reichen Manne...). Aquesta diferència es pot deure clarament al moment cronològic en què es van escriure les diverses versions, amb el temps els títols dels nobles van perdent importància.

El que crida l'atenció de la figura de **la madrastra** és que en la versió de Basile, Zezolla (la protagonista) li demana al seu pare que es casi amb ella, qui en el principi de la història era la seva institutriu. Un cop es casen, però, la nova madrastra canvia d'actitud completament respecte a la seva antiga alumna i com en les altres dues versions, esdevé, junt amb les seves filles, l'oponent de l'heroïna.

Precisament **les filles** són un altre element curiós de les versions. La seva personalitat més o menys cruel cap a la protagonista, varia depenent de la versió. De menys a més cruels, podríem dir que les versions seguirien l'ordre següent: Basile, Perrault i Grimm. Principalment, a la versió de Basile no se'ns parla de la relació entre germanes. A la de Perrault, tot i ser dolenta, quan les germanastres tornen del ball li expliquen a Cendrillon què ha passat, quan en realitat podrien ignorar-la. Una altra cosa que crida l'atenció és que tant a la versió francesa com a la italiana, el número de les germanastres és dos, mentre que en la versió italiana el nombre s'eleva fins a sis.

Centrant-nos en la figura de **la protagonista**, el primer que cal destacar és la desconexió del seu nom real tan a la versió francesa com a l'alemanya. Se'ns remarca el moment de la pèrdua del nom en totes les versions, però només en la italiana se'ns explica des de bon principi que la protagonista es diu Zezolla. En les altres, només se'ns destaca les grans virtuts i l'amable personalitat de la noia. És precisament en la versió italiana en la qual la protagonista no compleix totes aquestes grans virtuts, i és que el seu egoisme la porta a demanar-li al seu pare que es casi amb la dona que ella vol. Aquesta podria ser una de les moralitats afegides a la història italiana.

És curiós també el fet que **la sabata** sigui de cristall només a la versió de Perrault. Aquest element, comú en totes tres versions, continua sent polèmic avui dia. Hi ha autors que defensen que Perrault, en sentir la història (transmissió oral) hauria confós les paraules *vair* (pell) i *verre* (vidre), que en francès es pronuncien igual. Altres autors defensen que Perrault va escollir aquesta paraula expressament. Si ho pensem, però, en les versions italiana i alemanya es parla de materials com seda i robes daurades, i una sabata de cristall, o de vidre, no tindria gaire sentit (sense saber si seria còmode). Però la sabata de cristall s'ha convertit avui dia en un element clàssic popular.

2.3. VENTAFOCES AL 2015

Pòster de la nova pel·lícula

Aquest any, al març, ha arribat als cinemes una nova versió de Disney de la història de la Ventafocs, dirigida per Kenneth Branagh i amb un càsting ple d'actors i actrius amb tant renom com Cate Blanchet o Helena Bonham Carter.

A part d'uns efectes especials molt ben aconseguits que transmeten la màgia que conté la història i d'un vestuari digne de prínceps i princeses, el que sorprèn d'aquesta versió és **l'argument**. La imatge següent, extreta directament dels crèdits de la pel·lícula, ens indica que el film està basat en les propietats de la Ventafocs de Disney i en el conte escrit per Charles Perrault:

BASED ON
DISNEY'S CINDERELLA PROPERTIES AND THE FAIRYTALE WRITTEN BY CHARLES PERRAULT

Però els crèdits ens amaguen part de la veritat, i és que durant la visualització de la pel·lícula ens vam poder adonar que molts elements de l'argument estan basats en la versió del conte escrita pels germans Grimm. Tot el plantejament de la història, de fet, està basat en aquesta versió. En la de Perrault no se'ns explica com mor la mare, ni que li transmeti unes últimes paraules a la Ventafocs. L'escena en què la protagonista demana al seu pare que li porti "la primera branca que el colpegi durant el viatge" com a regal tampoc no apareix en el text francès. En canvi, tots aquests elements sí que els trobem a la versió dels Grimm.

D'alguna manera, aquesta barreja d'arguments pot resultar confusa per aquella gent que només coneix una de les versions. I més encara quan en els crèdits oficials de la pel·lícula no se'ns informa d'aquest fenomen.

Com a valoració personal, però, i deixant de banda aquest fet, creiem que aquesta adaptació en què es barregen elements de dues versions diferents dóna un sentit molt més rodó a la història. El pes del plantejament està moltes vegades infravalorat en la majoria de les versions, que només ens situen en un context inicial de manera supèrflua. L'únic que hem de saber és que la noia és orfe i que el seu pare es torna a casar amb una dona que tracta la protagonista molt malament. En aquesta nova versió cinematogràfica, el començament se'ns

remunta des d'abans que la mare de la noia es posés malalta, ens explica fins i tot com es van conèixer els seus pares. L'argument és molt més rodó, més ple.

I encara van més lluny: el príncep i la Ventafocs es coneixen molt abans que es produeixi el ball a palau. De fet, és a raó d'aquesta coneixença que el ball, en lloc d'anar dirigit a les famílies nobles, és obert a tot el regne i gent amb diversos estatus socials. El príncep s'interessa per la Ventafocs i ho fa saber al seu voltant. Rep ajuda dels soldats, amb qui té una relació d'amistat, i també del seu pare, el rei, que tot i que s'oposa a un matrimoni amb una noia sense títol nobiliari, també desitja la felicitat del seu fill.

Com veiem, doncs, la caracterització de tots els personatges és molt més complexa i profunda. Deixen de ser personatges plans. El príncep i la Ventafocs es senten atrets no només per la seva bellesa, sinó també per les converses que tenen. El nivell de la relació deixa de ser superficial, cosa que la fa més creïble.

La madrastra de la Ventafocs tampoc no està sola, i és que des de dins de palau rep ajuda perquè la Ventafocs i el príncep no puguin estar junts. Així veiem que no només el plantejament té una estructura més treballada, també li passa el mateix al desenvolupament.

En resum, la trama està basada en la història original, però Disney li dona un nou desenvolupament. La idea principal és la mateixa, i a grans trets trobem el que cal esperar d'una adaptació de la Ventafocs. Tots els personatges duen a terme la seva funció i fins i tot la milloren. Aquesta nova dimensió a què ens porta Branagh és realment apta per a tots els públics, per a nens i per a adults que vulguin entendre una mica més el món de la Ventafocs. No obstant això, la pel·lícula no deixa de narrar un conte de fades, així que tampoc no hi trobarem grans dosis d'acció.

3. TRADUCCIÓ COMPARADA DEL TEXT FONT

3.1. CONTEXTUALITZACIÓ DELS TEXTOS

Les traduccions escollides per aquest exercici de traducció comparada són les següents: una en castellà, escrita per **Teodoro Baró (1883)** i extreta de la Biblioteca Cervantes (versió en línia); una en català, escrita per **Ramón Miquel i Planas** i extreta del recull de contes titulat *Els contes den Perrault*, publicat el 1909.

A trets generals, cal comentar que com es pot veure a primer cop d'ull, la versió en castellà té un estil més elevat, el vocabulari està més treballat. En canvi, la traducció en català té un llenguatge menys refinat, no direm col·loquial però sí estàndard. A més, podem veure diverses paraules i expressions en el text en català que actualment s'han normativitzat de manera diferent. I és que a principis de segle XX tot just havia començat a implementar-se la normativització de Pompeu Fabra. Per això cal dir que totes les faltes d'ortografia que es puguin trobar en el text són copiades directament de la versió original.

El mateix amb la versió del text de Perrault, es tracta d'un francès més antic encara i hi ha moltes paraules que han anat variant amb el temps.

En el quadre que trobareu a l'Annex 2, podeu llegir els textos escollits en la seva versió íntegra. Per qüestió d'extensió del treball, es comentaran els elements més interessants des del punt de vista traductològic. Els punts a tractar a continuació els hem classificat seguint el mateix procediment que en el quadre (a, b, c...).

3.2. ELEMENTS CONTRASTIUS

- a) El primer que crida l'atenció és la fórmula d'obertura tradicional del conte. En català, en lloc de començar per "hi havia una vegada..." ho fa amb "una vegada..." directament.
- b) Els adjectius que fan servir per descriure la segona dona del pare de la protagonista (la madrastra i oponent de la història) són "*hautaine et la plus fière*" en francès, "*altiva y huraña*" en castellà i "una dona de lo més orgullós" en català. Veiem, doncs, que en la traducció catalana es perd el significat d'"*hautaine*" (altiva) de la traducció, i que en castellà els falta el toc d'"orgull" de l'adjectiu "*fière*". Podem entendre que a causa de la similitud entre "altiva" i "orgullosa", en el text en català hagin decidit prescindir d'un dels adjectius. Però l'ús d'"*huraña*" en el text en castellà sembla poc adequat a l'original francès, hi afegeix un matís nou.
- c) Parlant de la mare biològica de la protagonista, Perrault ens la descriu com "*qui estoit la meilleure personne du monde*". Baró ho tradueix com "*que fue buena entre las buenas*" i Miquel i Planas com "que fou la més santa dona d'aquest món". Altre cop veiem que la que més s'acosta a la idea original és la traducció en català per ressaltar aquest caràcter superlatiu de "*meilleure*" i també l'exageració "*du monde*". Però estilísticament, la traducció en castellà també és molt encertada.
- d) Les feines que li encarreguen a la protagonista, segons Perrault, són "*les plus viles occupations de la maison*". En castellà, però, Baró ho tradueix d'una manera més amable com "*las más humildes faenas de la casa*". I Miquel i Planas les anomena "les feines de més escarraç de la casa" (escarràs = persona qui fa les feines més pesades). En aquest cas les dues traduccions són adequades, però potser la catalana dóna un matís més d'esforç, transmet el cansament que havia de suportar la protagonista.
- e) En el moment d'adquisició del seu nou sobrenom, Perrault escriu "*La cadette, qui n'estoit pas si malhonneste que son aînée, l'appeloit Cendrillon*." Baró escriu "*mas la*

- menor, que no era tan mala como su hermana, la llamaba Cenicienta.*”. Però Miquel i Planas ho tradueix com “unicament la petita de les altres dugues germanes, que no era tant dolenta com la gran, l'anomenava la Ventafocs.”. Aquest “únicament” no ens sembla necessari i de fet aporta poca claredat al text (sobretraducció).
- f) Una vegada les germanastres reben la invitació al ball reial, se'ns diu que ha sigut perquè *“elles faisoient grande figure dans le pays”* (Perrault). Baró ho tradueix com *“que figuraban en primera línea entre las de aquel país”* i Miquel i Planas com “puix eren de les que més figuraven d'aquell país”. En ambdós textos podem apreciar una sobretraducció quan els autors afegeixen elements de comparació superlativa (en primera línia/de les que més). La traducció de Miquel i Planas resulta més satisfactòria perquè s'apropa més al significat del text original: “faire grande figure” equivaldria a “destacar”. En canvi, en el text de Baró, “figurar” significa “formar part”. Els dos fan servir el mateix verb però amb significats lleugerament diferents.
 - g) Mentre les germanastres pensen en què posar-se, Perrault ens descriu la diadema de brillants d'una d'elles dient *“qui n'est pas des plus indifférentes”*. Baró ho tradueix com *“que es joya de las mejores”* i Miquel i Planas “que no lluirà poc ni gaire”. El text en francès conté aquesta expressió feta tan difícil de fer nostra. Pel to i el context, creiem que la que s'acosta més és la traducció en català, que deixa entreveure aquest aire de suficiència, altiu, tan característic entre la madrastra i les germanastres.
 - h) Quan la protagonista s'ofereix a ajudar-les, Perrault escriu que *“ce qu'elles voulerent bien”*. En castellà es tradueix com *“lo que aceptaron sus hermanas”* (Baró, 1883) i en català “lo qual fou per elles acceptat” (Miquel i Planas, 1909). El sentit és el mateix en tots tres textos, però hem volgut destacar aquesta frase per l'estrany ús d'una passiva en la traducció catalana. No és gens adequada i queda forçada, podent dir simplement “cosa que van acceptar amb gust”.
 - i) Més endavant de la història, quan és l'hora d'anar al primer ball, la padrina li pregunta a la protagonista *“seras-tu bonne fille ?[...] je t'y feray aller”* (Perrault). En la traducció de Miquel i Planas veiem un canvi en la puntuació de la frase, de manera que queda “seras bona minyona [...] i t'hi faré anar?”. La pregunta no és tan si li farà anar al ball, sinó si serà bona minyona. En canvi, la traducció de Baró és molt més explicativa i clara, afegeix algun element que li dóna un sentit complet a la intervenció: *“¿Serás buena? [...] Si lo eres, irás al baile”*.
 - j) Perrault també fa un complit pel bigoti del cotxer de la protagonista, en diu: *“un gros cocher qui avoit une des plus belles moustaches qu'on ait jamais veuës”*. Però en canvi, en castellà es perd aquest comentari i només se'n diu que *“se transformó en un fornido cochero con gruesos bigotes”*. En català, Ramón i Planas conserva el valor que li dóna Perrault escrivint “un famós cotxer que lluía 'ls mostatxos més respectables que mai s'hagin vist”. En aquest fragment, els textos en francès i català transmeten una comicitat que en el text en castellà es queda curta.
 - k) En el text de Perrault, la padrina li pregunta a la protagonista si no es troba a gust (*“n'es-tu pas bien aise?”*). Baró en fa una traducció més literal i es decanta per *“¿Estás contenta?”*. En canvi, en el text en català, la padrina sembla tenir una mica de pressa perquè li pregunta “Què més esperes?” I per la resposta de la protagonista (“Sí, prou!”) veiem que es tracta d'una incoherència. La resposta té sentit si mirem el text original o la traducció en castellà, però en el text de Ramón i Planas sona una mica estrany.
 - l) Quan la protagonista li promet a la seva padrina de tornar abans de mitjanit, en francès li diu *“qu'elle ne manqueroit pas de sortir du bal avant minuit”*; en castellà, *“que se retiraría del baile antes de medianoche”*; i en català “que no mancaria pas d'eixir del ball abans de la mitja nit”. Veiem que la forma de la traducció en català s'acosta molt més al text original francès. En una traducció actual, segurament no utilitzaríem la forma “no mancar d'eixir”, però hem de tenir en compte la data de la

traducció (1909) i que potser Miquel i Planas va fer servir aquest tipus de llenguatge a consciència per reproduir d'alguna manera visual l'antiguitat del text. D'altra banda, a la traducció de Baró falta una mica de la força que transmet l'expressió “ne manquer pas de...”, si bé al final la idea de la traducció és fidel al significat original..

- m) Les noies que veuen com va vestida la protagonista al ball del rei, tenen enveja i volen vestir com ella. En francès i en català expressen una condició per poder-ho fer, “si es que's trobaven robes tant boniques i modistes tant traçudes” (*pourveu qu'il se trouvast des étoffes assez belles et des ouvriers assez habiles* en l'original). En canvi, en la traducció en castellà ja ens diu que no són gaire optimistes: “*si bien dudaban encontrar telas tan bellas y modistas hábiles para hacerlos*”. Aquest dubte, doncs, és un error de sobretraducció a la traducció en castellà que no apareix en el text francès.
- n) En tornar del primer ball, les germanastres li diuen a la protagonista que “no s'hauria pas avorrit”. Perrault fa servir el mateix verb (*s'ennuyer*) però en castellà, Baró fa servir un altre verb: fastidiar. “No te hubieras fastidiado”, li diuen les germanastres. Suposem que es tracta de la forma en desús del verb:

3. tr. desus. Causar asco o hastío. (Diccionario Real Academia Española)

- o) La protagonista, mentre s'ho passa bé a la festa, els dona a les seves germanastres tot de fruites. En el text en francès i en castellà se'ns especifica que les fruites són “*oranges et citrons*”, “*naranjas y limones*”. Però per algun motiu, en la traducció catalana, aquesta puntualització es perd i Miquel i Planas només escriu “fruites”. No és que canviï el sentit, però creiem que s'ha elidit innecessàriament (el que equivaldria a un error de subtraducció).
- p) La protagonista vol tornar a la festa l'endemà, i demana a la seva germana que li deixi un vestit. En francès i en castellà la petició és formulada en imperatiu: clara, directa.

« *Javotte, prêtez-moi votre habit jaune* »

“*Hermana mía, préstame tu vestido amarillo*”

Però en canvi, en català, la protagonista es torna massa amable i, en lloc de demanar-ho, ho formula com una hipòtesi: “Si'm deixessiu un dels vostres vestits grocs”. Miquel i Planas torna a fer una adaptació més lliure del text, la qual no afecta en gran part el sentit, però igual que hem dit abans, no té cap motiu de ser.

- q) Perrault escriu que la protagonista “*laisse tomber*” la seva sabata de cristall quan fuig del segon ball. Interpretar aquesta perífrasi verbal és complicat, i per això tant Baró com Miquel i Planas ho tradueixen dues vegades de dues maneres diferents: *dejar caer/deixar caure* i *perder/perdre*. El que passa és que en “deixar caure” s'hi pot percebre un deix de voluntarietat que queda ambigu.
- r) Per la percepció que té la gent quan veu que el príncep no deixa de mirar la sabata de cristall, en francès ens diu que “*assurément il estoit fort amoureux*». Aquesta vegada, veiem que la traducció que més s'hi acosta al significat original és la catalana, que ens diu “semblant talment que estés molt enamorat”. En canvi, en castellà deixa un matis una mica massa estricte, ja que “*demonstraba que estaba enamorado de la joven*”. En francès deixa entreveure una possibilitat, una hipòtesi força segura, però en castellà, “demostrar” implica que és un fet segur.
- s) Quan la protagonista es vol emprovar la sabata, en el text de Perrault ho demana “*en riant*”, que ben formulat per Baró en castellà equival a “*riendo*”. En català, però, Miquel i Planas ho tradueix per “com per riure”, una frase que no té gaire sentit perquè pot donar a entendre que la protagonista demana emprovar-se la sabata per fer riure a les seves germanastres.
- t) Finalment, després del final feliç, apareix la moralitat de la història. Les tres són força diferents en forma i contingut, un fet força lògic ja que la original francesa és escrita en vers, i conservar el vers i el contingut exacte és força difícil si no impossible. Tot i que la rima no és tan acurada com en la versió original, la traducció catalana és la que s'ha mantingut més fidel a la moralitat francesa, per forma i contingut. En canvi, la

traducció al castellà canvia de tema i apareix molt més reduïda, com si se l'haguessin inventada de nou.

3.3. CONSIDERACIONS FINALS

És difícil determinar quina de les dues és la millor traducció llegint només el text i sense conèixer els mecanismes o tècniques de traducció que van aplicar els dos traductors a l'hora d'escriure el seu text. Com hem vist amunt, hi ha solucions bones i no tan bones en ambdós textos. Però també és cert que en general, el text en català és el que té més elements sense sentit o modificacions que s'allunyen de l'original perquè sí, ni per coherència d'estil ni per flux de la narració, com en el cas de les fruites/taronges i llimones. L'estil dels dos textos és força diferent, com ja hem dit abans la traducció de Baró té un estil més elevat, més acadèmic, digne d'un text de la Biblioteca Cervantes. En canvi la traducció de Miquel i Planas té un estil més estàndard, la gramàtica és simple, i potser això el fa més adequat per a la transmissió de la història. S'ha de valorar l'esforç de narrar una història literària sense caure en la pràctica d'elevat massa l'estil quan es tracta d'un conte popular.

En un treball més extens estaria bé poder treballar en una nova traducció del text de Perrault, sobretot després d'haver estudiat aquestes altres traduccions. Però en aquest treball ens hem volgut centrar en una traducció inèdita d'una versió moderna que trobem a continuació, ja que suposava un repte totalment nou.

4. ESTUDI D'UNA VERSIÓ MODERNA: ANÀLISI I TRADUCCIÓ

Com hem vist fins ara, de versions de la història de la Ventafocs n'hi ha moltes, però les tres en què ens hem basat per fer la comparació dels seus elements argumentals (més les traduccions del text de Perrault) no deixen de ser versions que classificaríem com a "tradicionals". Per això ens semblava més interessant buscar una versió actual i més "creativa".

D'aquestes "versions modernes" també n'hem trobat moltes: novel·les, històries curtes, poesia, còmics, pel·lícules, musicals, obres de teatre i fins i tot cançons rock. De tots els gèneres que ens puguem imaginar. El tema de l'"heroïna perseguida" que comentàvem abans, però, ha adoptat unes altres característiques. S'ha produït un trencament entre les versions "tradicionals" i les que podem trobar avui dia. Aquest trencament apareix amb les ganes d'experimentar amb la creativitat, re-inventar el que ja coneixem, interpretar de manera totalment diferent coses que sempre han tingut una interpretació (o diverses interpretacions però molt similars). És difícil posar una data concreta en aquest moment de ruptura temàtica del conte, però és a partir de la segona meitat del s. XX que apareixen més i més adaptacions de la història. La Ventafocs passa a ser un element intertextual, una referència que tothom coneix i que és modelable.

Vam trobar moltes novel·les situades en el temps actual (entre els anys 2000 i 2015), en què una noia adolescent ha d'enfrontar-se a situacions complicades a casa fins que rep la visita d'un ajudant. També hi ha novel·les en què es narra la història des d'un altre punt de vista, com el d'una de les germanastres. D'exemples n'hi ha tants com es pugui imaginar. Però per aquest punt del treball n'havíem de trobar una que complís dos requisits: una llargada no gaire extensa per adequació amb el corpus del treball i que fos una obra no traduïda anteriorment per poder fer-ne una traducció inèdita.

4.1. ANÀLISI CONTRASTIVA DEL TEXT FONT RESPECTE EL TEXT DE PERRAULT

La versió que hem escollit és el conte infantil *Cendrillon mon amie* (2009), escrit per Myriam Canolle-Cournarie (il·lustrat per Colette Camil, vegeu Annex 3) en què se'ns presenta una realitat paral·lela de la història original. La Ventafocs s'ha escapat del seu conte a causa del maltractament que rep per part de les seves germanastres. La protagonista de la història, la Clara, intenta convèncer-la i ajudar-la a tornar dins del conte perquè la seva nova amiga pugui tenir el final de conte de fades que es mereix.

LLENGUATGE

El públic a què es dirigeix la versió moderna és absolutament un públic infantil, motiu pel qual la nova protagonista i aliada de la Ventafocs, la Clara, és una nena: els lectors/oients s'hi poden sentir identificats.

Hi ha una intenció de contrast entre el llenguatge utilitzat per la Ventafocs i la resta de llenguatge emprat tant pel narrador com en les interjeccions d'estil directe d'altres personatges per marcar el context original a què realment pertany la Ventafocs. Parla diferent perquè no pertany a aquella època. I per si el contrast no fos prou fort, l'autora s'encarrega de fer-ho evident quan li fa dir a la Clara:

Vaja! Parla com en els contes!

No hem d'oblidar que aquest llenguatge "de conte" correspon a un llenguatge arcaic, antic, però que Perrault escrivia amb llenguatge estàndard en relació a la seva època per fer més fàcil la difusió del missatge, tret característic que ja hem comentat abans.

ELEMENTS NARRATIUS

La meva amiga ventafocs és un conte infantil que pren com a base la història clàssica de la Ventafocs però sense explicar-la en la seva versió completa. De fet, només s'esmenten els elements més importants de la narració: l'aspecte llastimós de la Ventafocs, el caràcter malvat de les germanes, l'ajuda de la fada padrina i el príncep encantador. Es dona per sabut que el receptor d'aquest conte coneix la història. Es tracta, doncs, d'un element d'intertextualitat. Aquests elements intertextuals han sigut analitzats i tractats de diverses maneres per molts teòrics de la traducció, que fins i tot els classifiquen i expliquen estratègies que podem fer servir quan ens en trobem un durant el procés de traducció. No obstant això, en aquest treball no volem endinsar-nos en totes aquestes classificacions i estratègies per qüestió d'espai i perquè no escau en l'acotació del tema del treball. No podem obviar, però, que la intertextualitat és un fenomen estretament lligat a la traducció. Hem trobat elements intertextuals en un conte infantil, i amb això ens podem atrevir a afirmar que la intertextualitat no va lligada a la dificultat del tema o l'edat del receptor. El que sí és cert és que la interacció d'aquests elements en aquest cas que estem estudiant és una interacció obvia i fàcilment recognoscible. I en tractar-se d'una referència a un conte popular de llarga tradició, de seguida se'ns acudeixen mecanismes de traducció de manera més innata. Com per exemple, a l'hora de traduir *Cendrillon* per Ventafocs. No intentaríem traduir-ho de cap altra manera si volguéssim assegurar-nos que la referència intertextual sigui intel·ligible per tots els receptors de la història.

El contrast entre la Ventafocs i el context modern on apareix, no només es troba en el llenguatge que fa servir ella, també en totes les petites situacions quotidianes amb què es troba durant la jornada escolar. Per exemple, quan ha de jugar amb la plastilina o amb la corda elàstica i no sap ben bé com fer-ho. La reacció que té ella junt amb el seu aspecte estranyen la Clara des de bon principi precisament per això, perquè no encaixen amb el context de la nova història. I aquesta sorpresa se'ns comunica repetidament fins que la Clara finalment descobreix la veritat alhora que ho fa el lector.

Basant-nos en la teoria dels actants de Greimas que hem comentat anteriorment, en aquesta versió la protagonista, la Clara, esdevé una segona ajudant de la Ventafocs (heroïna). Ella, com el lector del conte actual, coneix la versió antiga de la història i sap com acabarà, per això sap també com ajudar la seva nova amiga. Però la Ventafocs, com en el text de Perrault, desconeix el final que l'espera i l'ajuda que rebrà de la seva fada padrina, l'ajudant original.

En aquesta història actual, també hem notat la reducció dels oponents a simplement les germanastres de la Ventafocs. Se'ls dona un pes negatiu més important que a la història de Perrault, on és la madrastra qui fomenta al principi el maltractament que rep la protagonista i marca les pautes de comportament que seguiran les seves filles. En aquesta versió de Canolle-Cournaire només s'esmenten les germanastres.

Tot i que en la versió moderna no hi ha ni ball ni la Ventafocs coneix el príncep, l'autora manté l'element de la pèrdua de la sabata, tan característic de la història tradicional i que de fet és clau en el desenvolupament del final: d'alguna manera és l'enllaç entre la Ventafocs i el príncep i el seu final feliç. A la versió moderna, però, no perd la sabata una vegada, sinó 3: a classe, jugant a l'hora d'esbarjo i quan finalment torna dins del conte. I així, no és el príncep qui es queda amb la sabata, sinó la Clara, qui decideix guardar-la com a record. Tot i així, la Ventafocs decideix fugir de la seva història al principi, ja que no coneixia el

príncep i com hem dit, no s'havia produït cap ball encara (ella no n'explica res a la Clara, només que la seva situació era molt dura), així que després del seu retorn a dins del conte, es deixa entès que la història es desenvoluparà tal i com és sabut

En relació a això, també caldria afegir que en aquesta història l'amor passa a un segon pla i que es dona molta més importància a l'amistat entre la Clara i la Ventafocs. Segurament per tractar-se d'un conte infantil, les relacions emocionals passen a un altre nivell més adequat per als infants.

Un dels trets que més destaquen d'aquesta versió moderna és que la Ventafocs deixa de ser una heroïna que podríem classificar com a passiva. A les versions antigues (tan la de Basile, com la de Perrault i la de Grimm), la noia, tot i estar descontenta amb el tracte rebut per la seva família, no es manifesta en contra, no es revela. Ara, però, decideix no seguir amb la situació, posar-hi fi, s'escapa. S'adona que no cal que accepti una vida que no li agrada, i encara que al final del conte decideix tornar-hi, ho fa per altres motius, ho fa perquè sap que li espera una cosa millor (no com un deure ni per respectar una falsa moral). I a més, ho fa voluntàriament, conscientment, decideix per ella mateixa i per la seva vida i no perquè li ho diguin una madrastra o unes germanastres, o perquè és el que s'espera d'ella.

Des del nostre punt de vista aquest fet és una altra mostra de la diferència temporal, reflex que el conte ha estat escrit en l'actualitat. Aquest desenvolupament es podria haver produït a la versió de Perrault, no és impossible, però llavors la forta moral de l'època ho hauria criticat i el conte no podria haver tingut el final que té: suportar les situacions més dures és l'esforç que la Ventafocs ha de pagar per la recompensa en el seu final feliç.

4.2. PROPOSTA DE TRADUCCIÓ

La meva amiga Ventafocs

La Clara s'asseu com sempre al seu lloc, tranquil·lament. Té una pilota i una corda elàstica a la butxaca per l'hora del pati. És un dia normal que comença més aviat bé. De sobte, la porta s'obre i entra una nena. La mestra diu:

— És nova, cal que sigueu amables amb ella.

La Clara no havia vist mai una nena així, tan mal vestida, tan empolsegada... La Clara pensa "Que lletja! D'on ha sortit?"

La mestra fa seure la nena al costat de la Clara. Li dona plastilina, com a tots els altres. La nena la gira i la regira en tots els sentits amb un gest de sorpresa. No sap què fer-ne, com si no hagués vist mai plastilina! A més, mou les seves cames sense parar per sota de la cadira i cada vegada perd una sabata. Però qui és ella? D'on ha sortit?

A l'hora del pati, la Clara proposa a la nena de jugar a la corda elàstica. La nena sembla sorpresa un altre cop, com si no hagués vist mai una corda elàstica! Al primer salt, perd la sabata i comença a cridar:

— Vatia l'olla, la meva sabata!

Vaja! Parla com en els contes! De debò, qui és ella? D'on ha sortit?

Justament després del pati la mestra llegeix un conte. És la història de la Ventafocs:

— Hi havia una vegada un home ric que tenia una dona...

Qui va emmalaltir i morir... Ell havia tingut amb aquella dona una filla dolça i bondadosa. Però es va tornar a casar amb una dona malvada que tenia dues filles igual de malvades que ella... De sobte, la nena s'aixeca. Ella, que és més aviat tímida, continua explicant:

— Havia d'encendre el foc, recollir les cendres, recosir els vestits estripats d'aquelles dues germanes saberudes que no paraven de barallar-se...

La Clara es pregunta:

— Però com és que ella sap tot això?

Quan el timbre sona per l'hora de dinar, tots els infants surten, excepte la Clara i la nena. La Clara es precipita al llibre de la Ventafocs i mira les imatges atentament. Vaja! La nena s'assembla tant a la Ventafocs que la Clara no se'n sap avenir! La Clara mostra el llibre a la nena, que no s'ha mogut, i li diu:

— Ets tu, la Ventafocs, no?

La nena respon:

— Sí, sóc jo. La vida era massa dura, m'he escapat...

I deixa anar un sospir ben llarg: li ha fet bé poder compartir el seu secret amb algú.

La Clara agafa el llibre, s'emporta la Ventafocs a un racó on ningú no les pugui veure i li diu:

— Tu no coneixes el final de la història, perquè si el coneguessis, tornaries dins el teu llibre i ben ràpidament! Mira! Et casaràs amb un príncep encantador!

La Clara obre el llibre però s'equivoca de pàgina. Ha anat a ensopegar amb la imatge de les germanastres dolentes. I així apareixen amb les seves figures malvades, fent mala cara, i cridant:

— Ventafocs, torna ara mateix, tros de mandrosa, és una ordre!

Ràpidament la Clara tanca el llibre. S'hi asseu al damunt i hi bota unes quantes vegades per aixafar les germanastres dolentes! Després es gira cap a la Ventafofs i li diu:

— Mira què els faig, jo, als malvats!

La Clara obre una altra pàgina, aquesta vegada parant molta atenció. Un príncep surt d'un castell. La Clara diu:

— És ell. És guapo, no? Tothom somnia un príncep així!

I tanca bruscament el llibre. La Ventafofs exclama:

— Oh, vaja!

La Clara diu:

— Doncs sí! Ara, si el vols tornar a veure, si vols viure la teva història, cal que tornis dins del llibre.

La Ventafofs té por però hi confia. No pot ser que la Clara l'enganyi. Els amics no fan aquestes coses. Ella sospira:

— Però com m'ho faig per tornar dins del llibre?

Lavors la Clara exclama:

— Tinc una idea! Només has de plorar! Cada vegada que plores, la teva fada padrina ve. Ella sabrà com fer-ho ja que és una fada!

Però la Ventafofs no aconsegueix plorar. Està ben contenta pensant en el príncep! Per ajudar-la, la Clara li diu:

— Pensa en les saberudes de les teves germanastres, com eren de dolentes amb tu...

Una petita llàgrima cau damunt del llibre.

De sobte, enmig d'un soroll d'ales, apareix una fada.

— I doncs —diu la fada— ara ja vols tornar?

— Oh sí, padrina! — exclama la Ventafofs.

Ha arribat l'hora de dir-se a reveure, amb tot d'abraçades i promeses. La Clara li diu a la Ventafofs:

— I és clar, estaré trista, però guardaré el llibre. I tu, agafa aquest collaret que he fet a l'escola. Te'l posaràs el dia del teu casament amb el príncep!

Un somriure il·lumina la cara de la Ventafofs: és el seu somriure de final de conte.

Hi ha un fort cop de vent i la Ventafofs i la seva fada padrina desapareixen dins del llibre. No en queda res, tret de... la sabata de la Ventafofs! La Clara la guardarà com a record.

L'endemà, a classe, la Clara és al seu lloc, sola altre cop. Quan de sobte, la porta s'obre i una nena entra. La mestra la fa seure al costat de la Clara. La Clara li xiuxiueja:

— Com et dius?

La nena respon:

— Lea.

La Clara li somriu:

— Tu no et deus haver escapat d'un llibre, no?

La Lea la mira amb un aire divertit:

— I ara, quines idees que tens! Ha de ser ben divertit estar amb tu!

La Clara s'adona que una nova història tot just ha començat...

4.3. COMENTARI

La traducció d'aquesta versió moderna de la història de la Ventafocs no ha comportat grans dificultats. La causa principal és que la major part del conte és explicada per la veu narradora. En aquesta versió (com també a les de Basile, Perrault i Grimm) el narrador és de tipus omniscient. A més, el llenguatge que fa servir és molt estàndard, cosa que facilita la comprensió per a nens i evidentment per a adults.

Els moments en què la veu del narrador es veu interrompuda són només aquells diàlegs en estil directe entre els diversos personatges de la història. Aquestes intervencions són les més riques en estil, ja que trobem l'estil col·loquial més actual representat per la Clara, la nena protagonista, i també veiem mostres de la llengua francesa més antiga representada per la Ventafocs.

A la proposta de traducció hem intentat mantenir la puntuació que marcava l'oralitat com a l'original perquè, en tractar-se d'un conte, creiem necessari mantenir una entonació corba per tal de captar l'atenció del receptor. Exemple:

Original – Il ne reste plus rien, sauf... la chaussure de Cendrillon!

Traducció – No en queda res, tret de... la sabata de la Ventafocs!

Si bé com hem dit, el llenguatge més emprat durant el transcurs del conte és de nivell estàndard, hi ha també diversos elements apart de la puntuació que accentuen l'oralitat del text. Aquests elements, que poden ser interjeccions o frases fetes entre altres, van suposar un problema de traducció perquè el llenguatge col·loquial sempre s'allunya molt més en llengües diferents en referència a l'estàndard. Des d'un punt de vista traductològic, en aquests fragments s'ha aplicat el procés de traducció dels interpretatius, amb els instruments que ofereix l'escola del sentit (Saleskovitch & Lederer, 1984). Aquest procés està basat en tres parts diferents: comprensió del sentit, desverbalització i reformulació del missatge. Per això vam haver d'escollir una traducció més lliure i menys literal (com la que podem trobar en els fragments de llenguatge estàndard del narrador) a l'hora de traslladar aquests elements dins del discurs del text, ja que si no, es perdia el ritme de l'oralitat.

Ça alors! → Vaja!

Oh, déjà! [...] Eh oui! → Oh, vaja! [...] Doncs sí!

Tu ne t'es pas sauvée d'un livre, au moins? → Tu no et deus haver escapat d'un llibre, no⁴?

Toi alors, t'as de ces idées! → I ara, quines idees que tens!

Un dels altres problemes de traducció que van aparèixer va ser el de terminologia de jocs infantils. La protagonista és una nena que va a l'escola i fa activitats que pertocquen a la seva edat, i se'ns diu a l'original que ella "*a un élastique et une balle dans sa poche pour la récréation*" (2009:2). Si bé *balle* és una simple pilota, *élastique* no era un "elàstic", el qual podria fer referència a l'accessori de vestir. De fet, pel segment del text ressaltat més amunt, en una primera lectura podem pensar que es tracta de gomes elàstiques com les que es fan servir en el material d'oficina, i que la nena guarda la pilota i la goma per fer una mena de tira

⁴ En el cas d'*au moins*, hem preferit traduir-ho com "no?" en lloc de "oi?" per tal d'evitar fer-ho dialectal.

xines. Per sort, en tractar-se d'un conte il·lustrat, quan més endavant torna a aparèixer el terme, queda més clar què és, i no és sinó una corda elàstica per jugar a saltar-hi.

També apareix el terme "*pâte à modeler*", que si bé és molt plàstic (i en cas de tenir cap altre dubte, la il·lustració sempre ens acompanya), no podem traduir literalment com a "pasta per modelar" ja que després de fer una recerca vam descobrir que aquest terme, en català, es refereix més al fang. En canvi, a la il·lustració, veiem com els nens juguen amb pastes de colors, o el que diríem nosaltres, "plastilina".

Un altre problema de traducció van ser els noms que apareixen. Vam decidir traduir-los tots ja que les nenes del conte tenen noms francesos perquè la història està escrita en francès, però no per cap motiu més rellevant que això. Si s'adapten els noms a la llengua d'arribada, no sona estrany, de fet tot el contrari. Creiem que el públic pot sentir-se la història encara més seva si els noms no sorprenen pel fet de ser estrangers. Serien un element exòtic innecessari que cridaria l'atenció més que no cal. L'important no és d'on siguin els personatges. Això va lligat a la universalitat dels contes de tradició popular. La Ventafochs, Cenicienta, Cinderella o Cendrillon sempre representen la mateixa persona.

5. CONCLUSIONS

Després de dur a terme aquesta recerca sobre el conte popular, i en concret sobre el conte de la Ventafochs, hem pogut resoldre algunes de les qüestions que es plantejaven a la introducció.

Hem pogut analitzar el conte de tradició popular, quines són les seves característiques i com el podem trobar classificat. Hem vist que els temes del conte van canviar a mesura que canviaven els temps, i això és també el que li ha passat a la història de la Ventafochs: nous temps, noves interpretacions. Les versions modernes tenen més arguments a part del de “l’heroïna perseguida”.

En aquest estudi no ens hem pogut endinsar en els símbols o transfons psicològic de la història. Hem analitzat els elements del text des d’un punt de vista més lingüístic, però en fons externes també els podem trobar analitzats des de la vessant psicològica. De fet, durant la recerca de les diferents versions-traduïcions hem pogut llegir articles relacionats amb aquestes interpretacions. En cas d’interès, podeu consultar la bibliografia del treball.

La comparació entre les tres versions europees ens ha ajudat a provar que el públic a què va dirigida una obra i el context en què es crea determinaran el resultat de l’obra en si. Tot i que de fons no varien gaire, hem pogut veure que la manera com han tractat la història és força diferent. La funció del text és el que aporta més canvis a la història: funció teatral, funció pragmàtica, funció moralitzant. Després de conèixer versions diferents de la història, també hem pogut entendre per què unes són més adaptades que altres: perquè ja van ser escrites expressament amb aquest propòsit. Perrault no sabia que acabaria sent la base de molts guions de Disney, però escrivia perquè pogués ser llegit o escoltat, per a tots els públics. Basile era llibretista d’òpera. En canvi, els mateixos Grimm restringien les seves obres a un públic adult.

El treball de traducció comparada també ens ha ajudat a entendre més el text de Perrault, a fixar-nos en certes coses, elements microtextuals que potser no es poden analitzar entre versions d’autors diferents. I ens hem acostat a la traducció de contes populars pròpiament dita, no com a reescriptura, que és el fenomen que més havíem vist en la primera meitat del treball.

Hem pogut aprendre molt de la història del conte, i esperem que el lector d’aquest treball també n’hagi après una mica més després de llegir-lo. L’entusiasme pel tema, les ganes de saber-ne més coses i l’amplitud de camp de recerca moltes vegades s’han vist condicionats per la llargada i el temps que es podia dedicar a aquest treball. Hem tingut la oportunitat de traduir una obra inèdita moderna amb un conte popular com a referència intertextual a dins. Cada vegada n’apareixen més, d’obres així. Qui sap si algun dia aquest serà un nou gènere a part. En un estudi posterior es podria analitzar l’efecte d’aquestes referències intertextuals de contes populars en els textos actuals, quins són els elements necessaris de diferents contes per facilitar-ne la identificació. Com en el cas de la Ventafochs, les germanastres, la sabateta i el príncep. També seria interessant analitzar un dels exemples d’adaptacions modernes comentats més amunt, una mostra de com la literatura antiga s’adapta a la literatura contemporània.

El que és un fet és que de versions dels contes en seguiran apareixent mentre quedi imaginació, i per tant l’estudi dels contes populars sempre es podrà anar ampliant.

BIBLIOGRAFIA

No s'han separat consultes en línia de obres en paper perquè hem preferit seguir criteris de funcionalitat operativa a l'hora de classificar la informació consultada.

- **Textos – Fonts primàries**

- PERRAULT, Charles. *Cendrillon* (text de 1697)
[http://fr.wikisource.org/wiki/Histoires_ou_Contes_du_temps_pass%C3%A9_\(1697\)/Cendrillon](http://fr.wikisource.org/wiki/Histoires_ou_Contes_du_temps_pass%C3%A9_(1697)/Cendrillon)
- PERRAULT, Charles. *Cendrillon*. Traducció de Teodoro Baró. Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes (1883)
http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor-din/la-cenicienta-o-la-chinela-de-cristal--0/html/004a5630-82b2-11df-acc7-002185ce6064_2.html#I_0
- BASILLE, Gianbattista. *La gatta cenerentola* (original napolità), 1674.
<http://www.paroledautore.net/fiabe/classiche/basile/gattacenerentola.htm>
- Traducció a l'italià modern de *La gatta cenerentola*
http://www.parodos.it/blog/basile_la_gatta_cenerentola.htm
- GRIMM, Jacob; GRIMM, Wilhelm. *Die schönsten Kinder- und Hausmärchen*, 1812. (espai web Projekt Gutenberg del diari Spiegel)
<http://gutenberg.spiegel.de/buch/-6248/16>
- CANOLLE-COURNARIE, Myriam; CAMIL Colette. *Cendrillon mon amie*. 2009, Luçon. Bayard Éditions, Les belles histoires.

- **Textos – Fonts secundàries**

- Diferents versions prenent el text de Perrault com a text font <http://www.ricochet-jeunes.org/les-classiques/classique/22-cendrillon>
- D'AULNOY, Marie-Catherine. *Finette Cendron*
http://www.gutenberg.org/files/18367/18367-h/18367-h.htm#Finette_Cendron

- **Obres teòriques**

- ROIG, Carmen; *Diferencias entre cuento y novela*
<http://webs.ono.com/libroteca/cuentonovela.htm>
- Seleskovitch, D., & Lederer, M. (1984). *Interpreter pour traduire*. Paris: Didier Erudition
- Propp, Vladimir (1928). *Morphology of the Folktale* (University of Texas Press, 1968).
- Thompson, Stith. *The Folktale* (1946) Londres, University of California Press editions
http://books.google.es/books?id=WKN44RtM_loC&pg=PR9&hl=ca&source=gbs_selected_pages&cad=3#v=onepage&q&f=false
- Espai en línia de la Bibliothèque Nationale Française sobre els contes de fades
<http://expositions.bnf.fr/contes/>
- SurLaLune Fairytales – espai web de Heidi Anne Heiner
<http://www.surlalunefairytales.com/introduction/ftdefinition.html>
- Símbols en el conte <http://contes-et-symboles.e-monsite.com/pages/cendrillon.html>
- Le point de suspension, blog literari <http://lepointdesuspension.over-blog.com/article-25025258.html>
- Dissertation sur les contes de fées par le baron Walckenaer (Shana web)
<http://www.shanaweb.net/dissertation-les-contes-fees-1/>
- Versió *Cenicienta* a la pàgina web de Luis López Nieves (espai en línia Ciudad Seva)
<http://www.ciudadseva.com/textos/cuentos/fran/perrault/cenicien.htm>

ANNEX 1

QUADRE COMPARATIU DE LES TRES VERSIONS DEL CONTE AMB MARQUES CONTRASTIVES

Argument	<i>La Gata Cenerentola</i> de Gianbattista Basile	<i>Cendrillon ou la pantoufle de verre</i> de Charles Perrault	<i>Aschenputtel</i> dels germans Grimm
Plantejament i aparició madrastra. Pèrdua del nom propi.	<p>Zezilla, spinta dalla maestra a uccidere la matrigna e, credendo di essere apprezzata per averle fatto prendere per marito il padre, è confinata in cucina. Ma, per virtù delle fate, dopo varie vicende, si guadagna un re per marito.</p> <p>Sembravano statue gli ascoltatori nel sentire il racconto della pulce, e assegnarono un certificato d'asinaggine al re sciocco, che mise a tanto rischio l'interesse del suo sangue e la successione dello Stato per una cosa de crusca. E appena tutti si azzittirono, Antonella sbottò a parlare nella maniera che segue: "L'invidia ha sempre avuto, nel mare della malignità, l'ernia in cambio delle vesciche e, quando crede di vedere qualcuno annegato a mare, essa stessa si ritrova o sott'acqua o sbattuta contro uno scoglio; come mi salta in testa di raccontarvi di certe ragazze invidiose. "Sappiate dunque che c'era una volta un principe vedovo, che aveva una figliola così cara che non ci vedeva per altri occhi; per lei teneva una maestra di prim'ordine, che le insegnava le catenelle, il punto Venezia, le frange e il punto a giorno, mostrandole tanto affetto che non bastano le parole a dirlo. Ma, essendosi sposato da poco il padre e pigliata una focosa malvagia e indiavolata, questa maledetta femmina cominciò ad avere in disgusto la figliastra, facendole cere brusche, facce storte, occhiate accigliate da spaventarla, tanto che la povera ragazza si lamentava sempre con la maestra dei</p>	<p>Il estoit une fois un gentil-homme qui épousa en secondes nopces une femme, la plus hautaine et la plus fière qu'on eut jamais veüe. Elle avoit deux filles de son humeur, et qui luy ressembloient en toutes choses. Le mari avoit, de son costé, une jeune fille, mais d'une douceur et d'une bonté sans exemple : elle tenoit cela de sa mere, qui estoit la meilleure personne du monde.</p> <p>Les nopces ne furent pas plutôt faites que la belle-mere fit éclater sa mauvaise humeur : elle ne put souffrir les bonnes qualitez de cette jeune enfant, qui rendoient ses filles encore plus haïssables. Elle la chargea des plus viles occupations de la maison : c'estoit elle qui nettoyoit la vaisselle et les montées, qui frottoit la chambre de madame et celles de mesdemoiselles ses filles ; elle couchoit tout au haut de la maison, dans un grenier, sur une méchante paille, pendant que ses sœurs estoient dans des chambres parquetées, où elles avoient des lits des plus à la mode, et des miroirs où elles se voyoient depuis les pieds jusqu'à la teste. La pauvre fille souffroit tout avec patience et n'osoit s'en plaindre à son pere qui l'auroit grondée, parce que sa femme le gouvernoit entierement.</p> <p>Lorsqu'elle avoit fait son ouvrage, elle s'alloit mettre au coin de la cheminée et s'asseoir dans les cendres, ce qui faisoit qu'on</p>	<p>Einem reichen Manne dem wurde seine Frau krank, und als sie fühlte daß ihr Ende heran kam, rief sie ihr einziges Töchterlein zu sich ans Bett und sprach „liebes Kind, bleib fromm und gut, so wird dir der liebe Gott immer beistehen, und ich will vom Himmel auf dich herab blicken, und will um dich sein.“ Darauf tat sie die Augen zu und verschied. Das Mädchen ging jeden Tag hinaus zu dem Grabe der Mutter und weinte, und blieb fromm und gut. Als der Winter kam, deckte der Schnee ein weißes Tüchlein auf das Grab, und als die Sonne im Frühjahr es wieder herabgezogen hatte, nahm sich der Mann eine andere Frau.</p> <p>Die Frau hatte zwei Töchter mit ins Haus gebracht, die schön und weiß von Angesicht waren, aber garstig und schwarz von Herzen. Da ging eine schlimme Zeit für das arme Stiefkind an. „Soll die dumme Gans bei uns in der Stube sitzen!“ sprachen sie, „wer Brot essen will, muß es verdienen: hinaus mit der Küchenmagd.“ Sie nahmen ihm seine schönen Kleider weg, zogen ihm einen grauen alten Kittel an, und gaben ihm hölzerne Schuhe. „Seht einmal die stolze Prinzessin, wie sie geputzt ist!“ riefen sie, lachten und führten es in die Küche. Da mußte es von Morgen bis Abend schwere Arbeit tun, früh vor Tag aufstehn, Wasser</p>

El pare marxa i porta un element màgic a l'heroïna

maltrattamenti che le faceva la matrigna, dicendole: "O dio, e non potessi essere tu la mammarella mia, che mi fai tanti vezzi e carezze?" E tanto continuò a ripetere questa cantilena che, messele un vespone nell'orecchio, accecata dal diavolo, una volta la maestra le disse: "Se farai come ti dice questa testa pazza, io ti sarò mamma e tu mi sarai cara come le ciliegine di questi occhi". Voleva continuare a parlare, quando **Zezolla (che così si chiamava la ragazza)** disse: "Perdonami, se ti spezzo la parola in bocca. Io so che mi vuoi bene, perciò zitto e sufficit: insegnami l'arte, perché io vengo dalla campagna, tu scrivi io firmo" "Orsù" replicò la maestra, "senti bene, apri le orecchie e il pane ti verrà bianco come i fiori. Appena tuo padre esce, di alla tua matrigna che vuoi un vestito di quelli vecchi che stanno dentro la grande cassapanca nel ripostiglio, per risparmiare questo che porti addosso. Lei, che ti vuol vedere tutta pezze e stracci, aprirà il cassone e dirà: 'Tieni il coperchio' E tu, tenendolo, mentre andrà rovistando dentro, lascialo cadere di colpo, così si romperà l'osso del collo. Fatto ciò, tu sai che tuo padre farebbe monete false per accontentarti e tu, quando ti accarezza, pregalo di prendermi per moglie, perché (beata a te!) sarai la padrona della vita mia"

Sentito questo a Zezolla ogni ora parve mille anni e, messo in opera per filo e per segno il consiglio della maestra, dopo che passò il tempo del lutto per la disgrazia della matrigna, cominciò a toccare i tasti del padre, perché si sposasse con la maestra. Da principio il principe la prese

l'appelloit communément dans le logis Cucendron. La cadette, qui n'étoit pas si malhonneste que son aînée, l'appelloit Cendrillon. Cependant Cendrillon, avec ses méchants habits, ne laissoit pas d'estre cent fois plus belle que ses sœurs, quoyque vestuës très-magnifiquement.

Il arriva que le fils du roi donna un bal et qu'il en pria toutes les personnes de qualité. Nos deux demoiselles en furent aussi priées, car elles faisoient grande figure dans le pays. Les voilà bien aises et bien occupées à choisir les habits et les coëffures qui leur seïeroient le mieux. Nouvelle peine pour Cendrillon, car c'étoit elle qui repassoit le linge de ses sœurs et qui godronoit leurs manchettes. On ne parloit que de la maniere dont on s'habilleroit.

« Moy, dit l'aînée, je mettray mon habit de velours rouge et ma garniture d'Angleterre.

— Moy, dit la cadette, je n'auray que ma juppe ordinaire ; mais, en récompense, je mettray mon manteau à fleurs d'or et ma barriere de diamans, qui n'est pas des plus indifférentes. »

On envoya querir la bonne coëffeuse pour dresser les cornettes à deux rangs, et on fit acheter des mouches de la bonne faiseuse. Elles appellerent Cendrillon pour luy demander son avis, car elle avoit le goût bon. Cendrillon les conseilla le mieux du monde, et s'offrit

tragen, Feuer anmachen, kochen und waschen. Obendrein taten ihm die Schwestern alles ersinnliche Herzeleid an, verspotteten es und schütteten ihm die Erbsen und Linsen in die Asche, so daß es sitzen und sie wieder auslesen mußte. Abends, wenn es sich müde gearbeitet hatte, kam es in kein Bett, sondern mußte sich neben den Herd in die Asche legen. Und weil es darum immer staubig und schmutzig aussah, nannten sie es Aschenputtel.

Es trug sich zu, daß der Vater einmal in die Messe ziehen wollte, da fragte er die beiden Stieftöchter was er ihnen mitbringen sollte? „Schöne Kleider“ sagte die eine, „Perlen und Edelsteine“ die zweite. „Aber du, Aschenputtel,“ sprach er, „was willst du haben?“ „Vater, das erste Reis, das euch auf eurem Heimweg an den Hut stößt, das brecht für mich ab.“ Er kaufte nun für die beiden Stiefschwestern schöne Kleider, Perlen und Edelsteine, und auf dem Rückweg, als er durch einen grünen Busch ritt, streifte ihn ein Haselreis und stieß ihm den Hut ab. Da brach er das Reis ab und nahm es mit. Als er nach Haus kam, gab er den Stieftöchtern was sie sich gewünscht hatten, und dem Aschenputtel gab er das Reis von dem Haselbusch. Aschenputtel dankte ihm, ging zu seiner Mutter Grab und pflanzte das Reis darauf, und weinte so sehr, daß die Tränen darauf niederfielen und es

S'anuncia una festa i l'heroïna no hi pot anar (maltractament)

in burla; ma la figlia tanto tirò di piatto finché colpì di punta, perché alla fine il padre si piegò alle parole de Zezolla e, pigliatosi in moglie Carmosina, che era la maestra, fece una grande festa. Ora, mentre gli sposi stavano in tresca tra loro, affacciata Zezolla a un terrazzino di casa sua, una colombella, volata sopra un muro, le disse: "Quando ti viene voglia di qualcosa, mandala a chiedere alla colomba delle fate nell'isola di Sardegna, ché l'avrai subito".

La nuova matrigna per cinque o sei giorni soffocò di carezze Zezolla, facendola sedere al miglior posto a tavola, dandole il miglior boccone, mettendole i migliori vestiti. Ma, passato a mala pena un poco di tempo, mandato a monte e scordato completamente il favore ricevuto, (oh, triste l'anima che ha cattiva padrona!) cominciò a mettere in bella mostra sei figlie sue, che fino ad allora aveva tenuto segrete e, tanto fece con il marito che, prese in grazia le figliastre, gli cadde dal cuore la figlia propria, tanto che, pèrdici oggi manca domani, successe che si ridusse dalla camera alla cucina e dal baldacchino al focolare, dai lussi di seta e d'oro agli stracci, dagli scettri agli spiedi, né solo cambiò stato, ma perfino il nome, e da Zezolla fu chiamata Gatta Cenerentola.

Avvenne che il principe, dovendo andare in Sardegna per faccende necessarie al suo stato, domandò a una per una a Imperia Calamita Fiorella Diamante Colombina Pascarella, che erano le sei figliastre, che cosa volessero

mesme à les coëffer, ce qu'elles voulurent bien. En les coëffant, elles luy disoient :

« Cendrillon, se rois-tu bien aise d'aller au bal ?

— Helas ! Mesdemoiselles, vous vous moquez de moy ; ce n'est pas là ce qu'il me faut.

— Tu as raison, on riroit bien si on voyoit un Cucendron aller au bal. »

Une autre que Cendrillon les aurait coëffées de travers ; mais elle estoit bonne, et elle les coëffa parfaitement bien. Elles furent près de deux jours sans manger, tant elles estoient transportées de joye. On rompit plus de douze lacets à force de les serrer pour leur rendre la taille plus menuë, et elles estoient toujours devant leur miroir.

Enfin l'heureux jour arriva ; on partit, et Cendrillon les suivit des yeux le plus longtemps qu'elle put. Lorsqu'elle ne les vit plus, elle se mit à pleurer. Sa maraine, qui la vit toute en pleurs, luy demanda ce qu'elle avoit.

« Je voudrais bien... je voudrais bien... »

Elle pleuroit si fort qu'elle ne put achever. Sa maraine, qui estait fée, luy dit :

« Tu voudrais bien aller au bal n'est-ce pas ?

— Helas ! ouy, dit Cendrillon en soupirant.

— Hé bien ! seras-tu bonne fille ? dit sa maraine ; je t'y

begossen. Es wuchs aber, und ward ein schöner Baum. Aschenputtel ging alle Tage dreimal darunter, weinte und betete, und allemal kam ein weißes Vöglein auf den Baum, und wenn es einen Wunsch aussprach, so warf ihm das Vöglein herab was es sich gewünscht hatte.

Es begab sich aber, daß der König ein Fest anstellte, das drei Tage dauern sollte, und wozu alle schönen Jungfrauen im Lande eingeladen wurden, damit sich sein Sohn eine Braut aussuchen möchte. Die zwei Stiefschwestern als sie hörten daß sie auch dabei erscheinen sollten, waren guter Dinge, riefen Aschenputtel, und sprachen „kämm uns die Haare, bürste uns die Schuhe und mache uns die Schnallen fest, wir gehen zur Hochzeit auf des Königs Schloß.“ Aschenputtel gehorchte, weinte aber, weil es auch gern zum Tanz mitgegangen wäre, und bat die Stiefmutter sie möchte es ihm erlauben. „Du Aschenputtel,“ sprach sie, „bist voll Staub und Schmutz und willst zur Hochzeit? du hast keine Kleider und Schuhe, und willst tanzen!“

Als es aber mit Bitten anhielt, sprach sie endlich „da habe ich dir eine Schüssel Linsen in die Asche geschüttet, wenn du die Linsen in zwei Stunden wieder ausgelesen hast, so sollst du mitgehen.“ Das Mädchen ging durch die Hintertüre nach dem Garten und rief „ihr

<p>che gli portasse al suo ritorno: e chi chiese vestiti da sfoggiare, chi galanterie per la testa, chi belletti per la faccia, chi giocarelli per passare il tempo e chi una cosa e chi un'altra. Per ultimo, quasi per burla, disse alla figlia: "E tu, che vorresti?" E lei: "Niente altro, se non che mi raccomandi alla colomba delle fate, chiedendo che mi mandino qualcosa; e, se te lo scordi, possa tu non andare né avanti né indietro. Tieni a mente quello che ti dico: arma tua, mano tua".</p> <p>Partì il principe, fece gli affari suoi in Sardegna, comprò quanto gli avevano chiesto le figliastre e Zezolla gli uscì di mente. Ma, imbarcatosi sopra a un vascello e facendo vela, la nave non riuscì a staccarsi dal porto, e pareva che fosse frenata dalla remora. Il padrone del vascello, ch'era quasi disperato, per la stanchezza, si mise a dormire e vide in sogno una fata, che gli disse: "Sai perché non potete staccare la nave dal porto? Perché il principe che viene con voi ha mancato la promessa alla figlia, ricordandosi di tutte tranne che del sangue suo". Si sveglia il padrone, racconta il sogno al principe, il quale, confuso per la sua mancanza, andò alla grotta delle fate, e, raccomandando loro la figlia, chiese che le mandassero qualcosa. Ed ecco venir fuori della grotta una bella giovane, che sembrava un gonfalone, la quale gli disse che ringraziava la figlia per la buona memoria e che se la godesse per amor suo. Così dicendo gli diede un dattero, una zappa, un secchiello d'oro e una tovaglia di seta, dicendo che l'uno era per</p>	<p>feray aller. »</p> <p>Elle la mena dans sa chambre, et luy dit :</p> <p>« Va dans le jardin, et apporte-moy une citrouille. »</p> <p>Cendrillon alla aussi-tost cueillir la plus belle qu'elle put trouver, et la porta à sa maraine, ne pouvant deviner comment cette citrouille la pourroit faire aller au bal. Sa maraine la creusa, et, n'ayant laissé que l'écorce, la frappa de sa baguette, et la citrouille fut aussi-tost changée en un beau carosse tout doré.</p> <p>Ensuite, elle alla regarder dans sa sourissiere, où elle trouva six souris toutes en vie. Elle dit à Cendrillon de lever un peu la trappe de la sourissiere et, à chaque souris qui sortoit, elle luy donnoit un coup de sa baguette, et la souris estoit aussi-tost changée en un beau cheval : ce qui fit un bel attelage de six chevaux d'un beau gris de souris pommelé.</p> <p>Comme elle estoit en peine de quoy elle ferait un cocher :</p> <p>« Je vais voir, dit Cendrillon, s'il n'y a point quelque rat dans la ratiere ; nous en ferons un cocher.</p> <p>— Tu as raison, dit sa maraine, va voir. »</p> <p>Cendrillon lui apporta la ratiere, où il y avoit trois gros rats. La fée en prit un d'entre les trois, à cause de sa maîtresse barbe, et, l'ayant touché, il fut changé en un gros cocher qui avoit une des plus belles</p>	<p>zahmen Täubchen, ihr Turteltäubchen, all ihr Vöglein unter dem Himmel, kommt und helft mir lesen,</p> <p>die guten ins Töpfchen, die schlechten ins Kröpfchen."</p> <p>Da kamen zum Küchenfenster zwei weiße Täubchen herein, und danach die Turteltäubchen, und endlich schwirrten und schwärmten alle Vöglein unter dem Himmel herein, und ließen sich um die Asche nieder. Und die Täubchen nickten mit den Köpfchen und fingen an pik, pik, pik, pik, und da fingen die übrigen auch an pik, pik, pik, pik, und lasen alle guten Körnlein in die Schüssel. Kaum war eine Stunde herum, so waren sie schon fertig und flogen alle wieder hinaus. Da brachte das Mädchen die Schüssel der Stiefmutter, freute sich und glaubte es dürfte nun mit auf die Hochzeit gehen. Aber sie sprach „nein, Aschenputtel, du hast keine Kleider, und kannst nicht tanzen: du wirst nur ausgelacht.“ Als es nun weinte, sprach sie „wenn du mir zwei Schüsseln voll Linsen in einer Stunde aus der Asche rein lesen kannst, so sollst du mitgehen,“ und dachte „das kann es ja nimmermehr.“ Als sie die zwei Schüsseln Linsen in die Asche geschüttet hatte, ging das Mädchen durch die Hintertüre nach dem Garten und rief „ihr zahmen Täubchen, ihr Turteltäubchen, all ihr</p>
---	--	---

	<p>seminare e le altre cose per coltivare la pianta. Il principe, meravigliato di questi doni, si congedò dalla fata e si avviò alla volta del suo paese e, dato a tutte le figliastre quanto avevano chiesto, finalmente consegnò alla figlia il dono che le faceva la fata.</p> <p>La quale, con una gioia che non la teneva nella pelle, piantò il dattero in un bel vaso di coccio; lo zappava, lo innaffiava e con la tovaglia di seta l'asciugava mattino e sera, tanto che in quattro giorni, cresciuto dell'altezza di una donna, ne uscì fuori una fata, dicendole: "Che desideri?" Zezolla le rispose che qualche volta desiderava di uscire di casa, ma non voleva che le sorelle lo sapessero. Replicò la fata: "Ogni volta che ti fa piacere, vieni vicino al vaso di coccio e di: «Dattero mio dorato, con la zappetta d'oro t'ho zappato, con il secchiello d'oro t'ho innaffiato, con la tovaglia di seta t'ho asciugato: spoglia a te e vesti a me!» E quando vorrai spogliarti, cambia l'ultimo verso, dicendo: «Spoglia a me e vesti a te!»</p>	<p>moustaches qu'on ait jamais veuës.</p> <p>Ensuite elle luy dit :</p> <p>« Va dans le jardin, tu y trouveras six lézards derrière l'arrosoir ; apporte-les moy. »</p> <p>Elle ne les eut pas plutôt apportez que sa maraine les changea en six laquais, qui monterent aussi-tôt derrière le carosse, avec leurs habits chamarez, et qui s'y tenoient attachez comme s'ils n'eussent fait autre chose de toute leur vie.</p> <p>La fée dit alors à Cendrillon :</p> <p>« Hé bien ? voilà de quoy aller au bal : n'es-tu pas bien aise ?</p> <p>— Ouy, mais est-ce que j'irai comme cela, avec mes vilains habits ? »</p> <p>Sa maraine ne fit que la toucher avec sa baguette, et en même tems ses habits furent changez en des habits de drap d'or et d'argent, tout chamarez de pierreries ; elle luy donna ensuite une paire de pantoufles de verre, les plus jolies du monde.</p> <p>Quand elle fut ainsi parée, elle monta en carosse ; mais sa maraine luy recommanda, sur toutes choses, de ne pas passer minuit, l'avertissant que, si elle demeurait au bal un moment davantage, son carosse redeviendrait citrouille, ses chevaux des souris, ses laquais des lézards, et que ses vieux habits reprendroient leur première forme.</p>	<p>Vöglein unter dem Himmel, kommt und helft mir lesen,</p> <p>die guten ins Töpfchen, die schlechten ins Kröpfchen."</p> <p>Da kamen zum Küchenfenster zwei weiße Täubchen herein und danach die Turteltaubchen, und endlich schwirrten und schwärmten alle Vöglein unter dem Himmel herein, und ließen sich um die Asche nieder. Und die Täubchen nickten mit ihren Köpfchen und fingen an pik, pik, pik, pik, und da fingen die übrigen auch an pik, pik, pik, pik, und lasen alle guten Körner in die Schüsseln. Und eh eine halbe Stunde herum war, waren sie schon fertig, und flogen alle wieder hinaus. Da trug das Mädchen die Schüsseln zu der Stiefmutter, freute sich und glaubte nun dürfte es mit auf die Hochzeit gehen. Aber sie sprach „es hilft dir alles nichts: du kommst nicht mit, denn du hast keine Kleider und kannst nicht tanzen, wir müßten uns deiner schämen." Darauf kehrte sie ihm den Rücken zu und eilte mit ihren zwei stolzen Töchtern fort.</p> <p>Als nun niemand mehr daheim war, ging Aschenputtel zu seiner Mutter Grab unter den Haselbaum und rief</p> <p>„Bäumchen, rüttel dich und schüttel dich, wirf Gold und Silber über mich."</p>
<p>Transformació màgica de l'heroïna</p>	<p>Ora, essendo venuto un giorno di festa ed essendo uscite le figlie della maestra tutte spampanate agghindate impellicciate, tutte nastrini campanellini e collanelle, tutte fiori odori cose e rose, Zezolla corre subito al vaso di coccio e, dette le parole insegnatele dalla fata, fu agghindata come una regina e, posta su una cavalcatura con dodici paggi lindi e pinti, andò dove andavano le sorelle, che fecero la bava alla bocca per le bellezze di questa splendida colomba. Ma, come volle la sorte, capitò nello stesso luogo il re,</p>		

Primer ball

il quale, visto la straordinaria bellezza di Zezolla, ne restò subito affatturato e disse al servitore più fedele d'informarsi su come poter sapere di questa bellezza, e chi fosse e dove stava. Il servitore le si mise dietro con la stessa andatura: ma lei, accortasi dell'agguato, gettò una manciata di scudi d'oro, che si era fatta dare dal dattero a questo scopo. Quello, avvistati gli scudi, si dimenticò d'inseguire il cavallo per riempirsi le zampe di quattrini, e lei s'infilò di slancio in casa, dove, spogliatasi come le aveva insegnato la fata, aspettò quelle bruttone delle sorelle, che, per farle dispetto, raccontarono delle tante cose belle che avevano visto. Nel mentre, il servitore tornò dal re e raccontò il fatto degli scudi; e quello, invaso da una rabbia grande, gli disse che per quattro quattrini cacati aveva venduto il piacer suo e che a qualsiasi costo, alla prossima festa, avrebbe dovuto cercare di sapere chi fosse la bella giovane e dove si nascondesse questo bell'uccello.

Arrivò l'altra festa e, uscite le sorelle tutte apparate ed eleganti, lasciarono la disprezzata Zezolla vicino al focolare; e lei subito corre dal dattero e, pronunciate le solite parole, ecco che uscirono un gruppo di damigelle. Chi con lo specchio, chi con la carafella d'acqua di zucca, chi con il ferro dei riccioli, chi con il panno del rosso, chi con il pettine, chi con le spille, chi con i vestiti, chi con il diadema e le collane e, fattala bella come un sole, la misero su una carrozza a sei cavalli, accompagnata da staffiere e da paggi in livrea e,

Elle promet à sa maraine qu'elle ne manqueroit pas de sortir du bal avant minuit. Elle part, ne se sentant pas de joye.

Le fils du roi, qu'on alla avertir qu'il venoit d'arriver une grande princesse qu'on ne connoissoit point, courut la recevoir. Il luy donna la main à la descente du carosse, et la mena dans la salle où estoit la compagnie. Il se fit alors un grand silence ; on cessa de danser, et les violons ne jouèrent plus, tant on estoit attentif à contempler les grandes beautés de cet inconnu. On n'entendoit qu'un bruit confus : « Ha ! qu'elle est belle ! » Le roi même, tout vieux qu'il estoit, ne laissoit pas de la regarder et de dire tout bas à la reine qu'il y avoit longtemps qu'il n'avoit vu une si belle et si aimable personne. Toutes les dames estoient attentives à considerer sa coëffure et ses habits, pour en avoir, dès le lendemain, de semblables, pourveu qu'il se trouvast des étoffes assez belles et des ouvriers assez habiles.

Le fils du roi la mit à la place la plus honorable, et ensuite la prit pour la mener danser. Elle dança avec tant de grace qu'on l'admira encore davantage. On apporta une fort belle collation, dont le jeune prince ne mangea point, tant il estoit occupé à la considerer. Elle alla s'asseoir auprès de ses sœurs et leur fit mille honnestetés ; elle leur fit part des oranges et des citrons que le prince luy avoit donnez, ce qui les

Da warf ihm der Vogel ein golden und silbern Kleid herunter, und mit Seide und Silber ausgestickte Pantoffeln. In aller Eile zog es das Kleid an und ging zur Hochzeit. Seine Schwestern aber und die Stiefmutter kannten es nicht, und meinten es müßte eine fremde Königstochter sein, so schön sah es in dem goldenen Kleide aus. An Aschenputtel dachten sie gar nicht und dachten es säße daheim im Schmutz und suchte die Linsen aus der Asche. Der Königssohn kam ihm entgegen, nahm es bei der Hand und tanzte mit ihm. Er wollte auch mit sonst niemand tanzen, also daß er ihm die Hand nicht los ließ, und wenn ein anderer kam, es aufzufordern, sprach er „das ist meine Tänzerin.“ Es tanzte bis es Abend war, da wollte es nach Haus gehen. Der Königssohn aber sprach "ich gehe mit und begleite dich," denn er wollte sehen wem das schöne Mädchen angehörte. Sie entwischte ihm aber und sprang in das Taubenhaus. Nun wartete der Königssohn bis der Vater kam und sagte ihm das fremde Mädchen wär in das Taubenhaus gesprungen. Der Alte dachte „sollte es Aschenputtel sein,“ und sie mußten ihm Axt und Hacken bringen, damit er das Taubenhaus entzwei schlagen konnte: aber es war niemand darin. Und als sie ins Haus kamen, lag Aschenputtel in seinen schmutzigen Kleidern in der Asche, und ein trübes

	<p>arrivata nello stesso luogo dove c'era stata l'altra festa, aggiunse meraviglia al cuore delle sorelle e fuoco al petto del re. Ma, andatosene di nuovo e andatole dietro il servo, per non farsi raggiungere gettò una pugno di perle e gioielli e, mentre quell'uomo dabbene si fermò a beccarsele, che non era cosa da perdere, essa ebbe il tempo di arrivare a casa e di spogliarsi come al solito. Il servitore tornò mogio mogio dal re, il quale disse: "Per l'anima dei morti miei, se tu non la trovi, ti assesto una bastonatura e ti darò tanti calci in culo per quanti peli hai nella barba".</p>	<p>estonna fort, car elles ne la connoissoient point.</p> <p>Lorsqu'elles causoient ainsì, Cendrillon entendit sonner onze heures trois quarts ; elle fit aussi-tost une grande reverence à la compagnie, et s'en alla le plus viste qu'elle put.</p> <p>Dés qu'elle fut arrivée, elle alla trouver sa maraine, et après ravoir remerciée, elle luy dit qu'elle souhaiteroit bien aller encore le lendemain au bal, parce que le fils du roi l'en avoit priée. Comme elle estoit occupée à raconter à sa maraine tout ce qui s'étoit passé au bal, les deux sœurs heurterent à la porte. Cendrillon leur alla ouvrir.</p>	<p>Öllämpchen brannte im Schornstein; denn Aschenputtel war geschwind aus dem Taubenhaus hinten herab gesprungen, und war zu dem Haselbäumchen gelaufen: da hatte es die schönen Kleider abgezogen und aufs Grab gelegt, und der Vogel hatte sie wieder weggenommen, und dann hatte es sich in seinem grauen Kittelchen in die Küche zur Asche gesetzt.</p> <p>Am andern Tag, als das Fest von neuem anhub, und die Eltern und Stiefschwestern wieder fort waren, ging Aschenputtel zu dem Haselbaum und sprach</p>
<p>Segon ball</p>	<p>Arrivò l'altra festa e, uscite le sorelle, lei tornò dal dattero e, continuando la canzone fatata, fu vestita superbamente e posta dentro a una carrozza d'oro, con tanti servi attorno che pareva una puttana sorpresa al passeggio e attorniata dagli sbirri. E, andata a far invidia alle sorelle, se ne partì, e il servo del re si cucì a filo doppio alla carrozza. Essa, vedendo che le era sempre alle costole, disse: "Sferza, cocchiere!", ed ecco la carrozza si mise a correre con tanta furia e fu così precipitosa la corsa che le cascò una pianella; e non si poteva vedere più bella cosa. Il servitore, che non riuscì a raggiungere la carrozza che volava, raccolse la pianella da terra e la portò al re, raccontandogli quanto gli era successo.</p>	<p>« Que vous estes longtemps à revenir ! » leur dit-elle en bâillant, en se frottant les yeux, et en s'étendant comme si elle n'eust fait que de se réveiller. Elle n'avoit cependant pas eu envie de dormir depuis qu'elles s'étoient quittées.</p>	<p>„Bäumchen, rüttel dich und schüttel dich, wirf Gold und Silber über mich.“</p> <p>Da warf der Vogel ein noch viel stolzeres Kleid herab, als am vorigen Tag. Und als es mit diesem Kleide auf der Hochzeit erschien, erstaunte jedermann über seine Schönheit. Der Königssohn aber hatte gewartet bis es kam, nahm es gleich bei der Hand und tanzte nur allein mit ihm. Wenn die andern kamen und es aufforderten, sprach er „das ist meine Tänzerin.“ Als es nun Abend war, wollte es fort, und der Königssohn ging ihm nach und wollte sehen in welches Haus es ging:</p>
<p>Ball final – es</p>	<p>E lui, presala in mano, disse: "Se le fondamenta sono così belle, cosa sarà la casa? O bel candelieri, dove è stata la candela che mi strugge! O treppiede della bella caldaia, dove bolle la mia vita! O bei sugheri attaccati alla lenza</p>	<p>« Si tu estois venuë au bal, luy dit une de ses sœurs, tu ne t'y serais pas ennuyée ; il y est venu la plus belle princesse, la plus belle qu'on puisse jamais voir ; elle nous a fait mille civilitez ; elle nous a donné des oranges et des citrons. »</p> <p>Cendrillon ne se sentoit pas de joye : elle leur demanda le nom de cette princesse ; mais elles luy répondirent qu'on ne la connoissoit pas, que le fils du roi en estoit fort en peine, et qu'il donneroit toutes choses au monde pour sçavoir qui elle</p>	<p>aber es sprang ihm fort und in den Garten hinter dem Haus. Darin stand ein schöner großer Baum an dem die herrlichsten Birnen hingen, es</p>

perd la sabata

d'Ammore, con cui ha pescato quest'anima! Ecco, io vi abbraccio e vi stringo e, se non posso arrivare alla pianta, adoro le radici e, se non posso avere i capitelli, bacio i basamenti! Già siete stati cippi di un bianco piede, ora siete tagliole di un cuore nero. Per voi era alta un palmo e mezzo di più colei che tiranneggia questa vita e per voi cresce altrettanto di dolcezza questa vita, mentre vi guardo e vi posseggo" Così dicendo chiama lo scrivano, comanda il trombetti e tu tu tu fa lanciare un bando: che tutte le femmine della città vengano a una festa pubblica e a un banchetto, che si è messo in testa di fare. E, venuto il giorno stabilito, oh bene mio: che masticatorio e che cuccagna che si fece! Da dove vennero tante pastiere e casatielli? Da dove li stufati e le polpette? Da dove i maccheroni e i ravioli? Tanta roba che ci poteva mangiare un esercito intero. Arrivarono tutte le femmine, e nobili e ignobili e ricche e pezzenti e vecchie e giovani e belle e brutte e, dopo aver ben pettinato, il re, fatto il prosit, provò la pianella a una per una a tutte le convitate, per vedere a chi andasse a capello e a pennello, tanto che potesse conoscere dalla forma della pianella quella che andava cercando. Ma, non trovando piede che ci andasse a sesto, stava a disperarsi. Tuttavia, dopo aver zittito tutti, disse: "Tornate domani a fare un'altra volta penitenza con me. Ma, se mi volete bene, non lasciate nessuna femmina in casa, sia chi sia"

Disse il principe: "Ho una figlia, ma fa sempre la guarda al focolare, perché è disgraziata e da poco e non

estoit. Cendrillon sourit et leur dit :

« Elle estoit donc bien belle ? Mon Dieu ! que vous estes heureuses ! ne pourrais-je point la voir ? Helas ! mademoiselle Javotte, prestez-moi vostre habit jaune que vous mettez tous les jours.

— Vraiment, dit mademoiselle Javotte, je suis de cet avis ! Prestez vostre habit à un vilain Cucendron comme cela ! Il faudroit que je fusse bien folle ! »

Cendrillon s'attendoit bien à ce refus, et elle en fut bien aise, car elle auroit esté grandement embarrassée si sa sœur eut bien voulu luy prester son habit.

Le lendemain, les deux sœurs furent au bal, et Cendrillon aussi, mais encore plus parée que la première fois. Le fils du roi fut toujours auprès d'elle, et ne cessa de lui conter des douceurs. La jeune demoiselle ne s'ennuyoit point et oublia ce que sa maraine luy avoit recommandé : de sorte qu'elle entendit sonner le premier coup de minuit lorsqu'elle ne croyoit pas qu'il fut encore onze heures. Elle se leva, et s'enfuit aussi legerement qu'auroit fait une biche. Le prince la suivit, mais il ne put rattraper. Elle laissa tomber une de ses pantoufles de verre, que le prince ramassa bien soigneusement.

Cendrillon arriva chez elle, bien essouffée, sans carosse, sans laquais, et avec ses méchants habits,

kletterte so behend wie ein Eichhörnchen zwischen die Äste, und der Königssohn wußte nicht wo es hingekommen war. Er wartete aber bis der Vater kam und sprach zu ihm „das fremde Mädchen ist mir entwischt, und ich glaube es ist auf den Birnbaum gesprungen.“ Der Vater dachte „sollte es Aschenputtel sein,“ ließ sich die Art holen und hieb den Baum um, aber es war niemand darauf. Und als sie in die Küche kamen, lag Aschenputtel da in der Asche, wie sonst auch, denn es war auf der andern Seite vom Baum herabgesprungen, hatte dem Vogel auf dem Haselbäumchen die schönen Kleider wieder gebracht und sein graues Kittelchen angezogen.

Am dritten Tag, als die Eltern und Schwestern fort waren, ging Aschenputtel wieder zu seiner Mutter Grab und sprach zu dem Bäumchen

„Bäumchen, rüttel dich und schüttel dich, wirf Gold und Silber über mich.“

Nun warf ihm der Vogel ein Kleid herab, das war so prächtig und glänzend wie es noch keins gehabt hatte, und die Pantoffeln waren ganz golden. Als es in dem Kleid zu der Hochzeit kam, wußten sie alle nicht was sie vor Verwunderung sagen sollten. Der Königssohn tanzte ganz allein mit ihm, und wenn es einer aufforderte, sprach er „das ist meine Tänzerin.“ Als es nun Abend war,

<p>Misteri de la sabata</p>	<p>merita di sedere dove mangiate voi" Disse il re: "Questa sia in testa alla lista, perché così mi piace" Così partirono e il giorno dopo tornarono tutte e, insieme con le figlie di Carmosina, venne Zezolla, e il re, non appena la vide, ebbe come l'avvertimento che fosse quella che desiderava, tuttavia abbozzò. Ma, finito di sbattere i denti, si arrivò alla prova della pianella, che non s'era neppure accostata al piede de Zezolla, che si lanciò da sola al piede di quel coccopinto d'Amore, come il ferro corre alla calamita. Vista la qual cosa il re, corse a stringerla forte tra le braccia e, fattala sedere sotto il baldacchino, le mise la corona in testa, comandando a tutte che le facessero inchini e riverenze, come alla loro regina. Le sorelle vedendo ciò, piene di rabbia, non avendo lo stomaco di sopportare lo scoppio del loro core, se la filarono quatte quatte verso la casa della mamma, confessando a loro dispetto che</p> <p>è pazzo chi contrasta con le stelle.</p>	<p>rien ne lui estant resté de toute sa magnificence qu'une de ses petites pantoufles, la pareille de celle qu'elle avoit laissé tomber. On demanda aux gardes de la porte du palais s'ils n'avoient point vu sortir une princesse ; ils dirent qu'ils n'avoient vu sortir personne qu'une jeune fille fort mal vestuë, et qui avoit plus l'air d'une paysanne que d'une demoiselle.</p> <p>Quand les deux sœurs revinrent du bal. Cendrillon leur demanda si elles s'estoient encore bien diverties, et si la belle dame y avoit esté ; elles luy dirent que oüy, mais qu'elle s'estoit enfuyé lorsque minuit avoit sonné, et si promptement qu'elle avoit laissé tomber une de ses petites pantoufles de verre, la plus jolie du monde ; que le fils du roy l'avoit ramassée, et qu'il n'avoit fait que la regarder pendant tout le reste du bal, et qu'assurément il estoit fort amoureux de la belle personne à qui appartenait la petite pantoufle.</p> <p>Elles dirent vray : car, peu de jours après, le fils du roy fit publier à son de trompe qu'il épouserait celle dont le pied seroit bien juste à la pantoufle. On commença à l'essayer aux princesses, ensuite aux duchesses et à toute la cour, mais inutilement. On rapporta chez les deux sœurs, qui firent tout leur possible pour faire entrer leur pied dans la pantoufle ; mais elles ne purent en venir à bout. Cendrillon, qui les regardoit, et qui reconnut sa pantoufle, dit en riant :</p>	<p>wollte Aschenputtel fort, und der Königssohn wollte es begleiten, aber es entsprang ihm so geschwind daß er nicht folgen konnte. Der Königssohn hatte aber eine List gebraucht, und hatte die ganze Treppe mit Pech bestreichen lassen: da war, als es hinabsprang, der linke Pantoffel des Mädchens hängen geblieben. Der Königssohn hob ihn auf, und er war klein und zierlich und ganz golden.</p> <p>Am, nächsten Morgen ging er damit zu dem Mann, und sagte zu ihm „keine andere soll meine Gemahlin werden als die, an deren Fuß dieser goldene Schuh paßt.“ Da freuten sich die beiden Schwestern, denn sie hatten schöne Füße. Die Älteste ging mit dem Schuh in die Kammer und wollte ihn anprobieren, und die Mutter stand dabei. Aber sie konnte mit der großen Zehe nicht hineinkommen, und der Schuh war ihr zu klein, da reichte ihr die Mutter ein Messer und sprach „hau die Zehe ab: wann du Königin bist, so brauchst du nicht mehr zu Fuß zu gehen.“ Das Mädchen hieb die Zehe ab, zwängte den Fuß in den Schuh, verbiß den Schmerz und ging heraus zum Königssohn. Da nahm er sie als seine Braut aufs Pferd, und ritt mit ihr fort. Sie mußten aber an dem Grabe vorbei, da saßen die zwei Täubchen auf dem Haselbäumchen, und riefen</p> <p>„rucke di guck, rucke di guck,</p>
------------------------------------	--	--	--

	<p>« Que je voye si elle ne me serait pas bonne ! »</p> <p>Ses sœurs se mirent à rire et à se moquer d'elle.</p> <p>Le gentilhomme qui faisoit l'essay de la pantoufle, ayant regardé attentivement Cendrillon, et la trouvant fort belle, dit que cela estoit juste, et qu'il avoit ordre de l'essayer à toutes les filles. Il fit asseoir Cendrillon, et, approchant la pantoufle de son petit pied, il vit qu'elle y entroit sans peine, et qu'elle y estoit juste comme de cire. L'étonnement des deux sœurs fut grand, mais plus grand encore quand Cendrillon tira de sa poche l'autre petite pantoufle, qu'elle mit à son pied. Là-dessus arriva la maraine, qui, ayant donné un coup de sa baguette sur les habits de Cendrillon, les fit devenir encore plus magnifiques que tous les autres.</p> <p>Alors ses deux sœurs la reconnurent pour la belle personne qu'elles avoient veuë au bal. Elles se jetterent à ses pieds pour luy demander pardon de tous les mauvais traitemens qu'elles luy avoient fait souffrir. Cendrillon les releva et leur dit, en les embrassant, qu'elle leur pardonnoit de bon cœur, et qu'elle les prioit de l'aimer bien toujours.</p> <p>On la mena chez le jeune prince, parée comme elle estoit. Il la trouva encore plus belle que jamais, et, peu de jours après, il l'épousa. Cendrillon, qui</p>	<p>Blut ist im Schuck (Schuh):</p> <p>Der Schuck ist zu klein, die rechte Braut sitzt noch daheim."</p> <p>Da blickte er auf ihren Fuß und sah wie das Blut herausquoll. Er wendete sein Pferd um, brachte die falsche Braut wieder nach Haus und sagte das wäre nicht die rechte, die andere Schwester sollte den Schuh anziehen. Da ging diese in die Kammer und kam mit den Zehen glücklich in den Schuh, aber die Ferse war zu groß. Da reichte ihr die Mutter ein Messer und sprach „hau ein Stück von der Ferse ab: wann du Königin bist, brauchst du nicht mehr zu Fuß zu gehen." Das Mädchen hieb ein Stück von der Ferse ab, zwängte den Fuß in den Schuh, verbiß den Schmerz und ging heraus zum Königssohn. Da nahm er sie als seine Braut aufs Pferd und ritt mit ihr fort. Als sie an dem Haselbäumchen vorbeikamen, saßen die zwei Täubchen darauf und riefen</p> <p>„rucke di guck, rucke di guck, Blut ist im Schuck: der Schuck ist zu klein, die rechte Braut sitzt noch daheim."</p> <p>Er blickte nieder auf ihren Fuß, und sah wie das Blut aus dem Schuh quoll und an den weißen Strümpfen ganz rot heraufgestiegen war. Da wendete er sein Pferd, und brachte die falsche Braut wieder nach Haus. „Das ist auch nicht die rechte," sprach er,</p>
--	---	--

<p>estoit aussi bonne que belle, fit loger ses deux sœurs au palais, et les maria, dès le jour même, à deux grands seigneurs de la cour.</p>	<p>„habt ihr keine andere Tochter?“ „Nein,“ sagte der Mann, „nur von meiner verstorbenen Frau ist noch ein kleines verbuttetes Aschenputtel da: das kann unmöglich die Braut sein.“</p>
<p>MORALITE</p> <p>La beauté, pour le sexe, est un rare tresor ; De l'admirer jamais on ne se lasse ; Mais ce qu'on nomme bonne grace Est sans prix, et vaut mieux encor.</p> <p>C'est ce qu'à Cendrillon fit avoir sa maraine, En la dressant, en l'instruisant, Tant et si bien qu'elle en fit une reine : Car ainsi sur ce conte on va moralisant.</p> <p>Belles, ce don vaut mieux que d'estre bien coëffées : Pour engager un cœur, pour en venir à bout, La bonne grace est le vrai don des fées ; Sans elle on ne peut rien, avec elle on peut tout.</p>	<p>Der Königssohn sprach er sollt es heraufschicken, die Mutter aber antwortete „ach nein, das ist viel zu schmutzig, das darf sich nicht sehen lassen.“ Er wollte es aber durchaus haben, und Aschenputtel mußte gerufen werden. Da wusch es sich erst Hände und Angesicht rein, ging dann hin und neigte sich vor dem Königssohn, der ihm den goldenen Schuh reichte. Dann setzte es sich auf einen Schemel, zog den Fuß aus dem schweren Holzschuh und steckte ihn in den Pantoffel, der war wie angegossen. Und als es sich in die Höhe richtete und der König ihm ins Gesicht sah, so erkannte er das schöne Mädchen, das mit ihm getanzt hatte, und rief „das ist die rechte Braut!“</p>
<p>AUTRE MORALITÉ</p> <p>C'est sans doute un grand avantage D'avoir de l'esprit, du courage, De la naissance, du bon sens, Et d'autres semblables talens Qu'on reçoit du Ciel en partage ; Mais vous aurez beau les avoir, Pour vostre avancement ce seront choses vaines Si vous n'avez, pour les faire valoir, Ou des parrains, ou des marraines.</p>	<p>Die Stiefmutter und die beiden Schwestern erschrecken und wurden bleich vor Ärger: er aber nahm Aschenputtel aufs Pferd und ritt mit ihm fort. Als sie an dem Haselbäumchen vorbei kamen, riefen die zwei weißen Täubchen</p> <p>„rucke di guck, rucke di guck, kein Blut im Schuck: der Schuck ist nicht zu klein, die rechte Braut die führt er heim.“</p> <p>Und als sie das gerufen</p>

hatten, kamen sie beide herab geflogen und setzten sich dem Aschenputtel auf die Schultern, eine rechts, die andere links, und blieben da sitzen.

Als die Hochzeit mit dem Königssohn sollte gehalten werden, kamen die falschen Schwestern, wollten sich einschmeicheln und Teil an seinem Glück nehmen.

Als die Brautleute nun zur Kirche gingen, war die älteste zur rechten, die jüngste zur linken Seite: da pickten die Tauben einer jeden das eine Auge aus. Hernach als sie heraus gingen, war die älteste zur linken und die jüngste zur rechten: da pickten die Tauben einer jeden das andere Auge aus. Und waren sie also für ihre Bosheit und Falschheit mit Blindheit auf ihr Lebtage gestraft.

ANNEX 2

TRADUCCIONS DE LA VERSIÓ DE CHARLES PERRAULT

<i>Cendrillon ou la pantoufle de verre de Charles Perrault</i>	<i>La Cenicienta o La chinela de cristal de Teodoro Baró</i>	<i>La Ventafocs de Ramón Miquel i Planas</i>
<p>Il estoit une fois (a) un gentil-homme qui épousa en secondes nopces une femme, la plus hautaine et la plus fière (b) qu'on eut jamais veuë. Elle avoit deux filles de son humeur, et qui luy ressembloient en toutes choses. Le mari avoit, de son costé, une jeune fille, mais d'une douceur et d'une bonté sans exemple : elle tenoit cela de sa mere, qui estoit la meilleure personne du monde (c).</p> <p>Les nopces ne furent pas plutôt faites que la belle-mere fit éclater sa mauvaise humeur : elle ne put souffrir les bonnes qualitez de cette jeune enfant, qui rendoient ses filles encore plus haïssables. Elle la chargea des plus viles occupations de la maison (d) : c'estoit elle qui nettoyoit la vaisselle et les montées, qui frottoit la chambre de madame et celles de mesdemoiselles ses filles ; elle couchoit tout au haut de la maison, dans un grenier, sur une méchante paille, pendant que ses sœurs estoient dans des chambres parquetées, où elles avoient des lits des plus à la mode, et des miroirs où elles se voyoient depuis les pieds jusqu'à la teste. La pauvre fille souffroit tout avec patience et n'osoit s'en plaindre à son pere qui l'auroit grondée, parce que sa femme le gouvernoit entierement.</p> <p>Lorsqu'elle avoit fait son ouvrage, elle s'alloit mettre au coin de la cheminée et s'asseoir dans les cendres, ce qui faisoit qu'on l'appeloit communément dans le logis Cucendron. La cadette, qui n'estoit pas si malhonnete</p>	<p>Érase un gentil-hombre (a) que casó en segundas nupcias con una mujer altiva y huraña (b) como otra no haya habido. Tenía dos hijas, como ella orgullosas y que en todo se le asemejaban. El esposo tenía una hija, cuya dulzura y bondad nadie aventajaba; cualidades que asemejaban las de su difunta madre, que fue buena entre las buenas (c).</p> <p>Apenas celebradas las bodas, la madrastra hizo pesar su pésimo carácter sobre la joven, cuyas buenas cualidades no podía sufrir, tanto menos cuanto comparadas con las de sus hijas, éstas aparecían más despreciables. Encargole las más humildes faenas (d) de la casa; debía fregar los platos y los chismes todos de la cocina, barría los cuartos de la señora y de sus dos hijas; dormía en el granero y en un mal jergón, mientras sus hermanas estaban en habitaciones bien amuebladas, tenían camas lujosas y grandes espejos, en los que se veían de la cabeza a los pies. La desdichada sufría con paciencia y no osaba quejarse a su padre, quien la hubiera reñido, pues estaba dominado por su mujer.</p> <p>Cuando había terminado su tarea iba a un rincón de la chimenea y se sentaba encima de la ceniza, lo que dio origen a que la aplicaran un feo mote; mas la menor, que no era tan mala como su hermana, la llamaba Cenicienta (e), a pesar de lo cual la pobrecita, con sus remendados vestidos, era cien veces más hermosa que sus hermanas a pesar de sus magníficos trajes.</p> <p>En aquel entonces el hijo el rey dio un baile al que invitó a todas las personas distinguidas y también a las dos señoritas, que figuraban en primera línea</p>	<p>UNA vegada era (a) un noble cavaller que va casar-se persegona vegada amb una dòna de lo més orgullós (b) que mai s'hagi vist. Tenia aquesta dona dugues filies del seu mateix gènit i en tot pastades talment a la mare. Per la seva part tenia 'l marit una noia que era de tota la bondat i sempre agradosa, lo qual ja li venia de sa mare, que fou la més santa dona d'aquest món (c).</p> <p>Tot just van esser celebrades les bodes que ja la madrastra va treure'l seu mal gènit, i començà per no poder sofrir les bones qualitats de la noia aquesta perquè feia semblar més avorribles encara ses propies filles. Va fer que s'encarregués de les feines de més escarraç (d) de la casa: ella's cuidava de rentar la vaixela i els plats, de fregar la cambra de la senyora i de les seves dugues filles; tenia'l jaç en una màrfega dolenta dalt de tot de la casa; a les golfes, mentres les germanastres ocupaven ben encatifades, en les quals hi tenien llits de moda, i miralls pera contemplar-se de cap a peus. La pobriçona sofria tot això amb paciència i no gosava planyese'n al seu pare, el qual encara l'hauria renyada, perquè sa muller el governava enterament.</p> <p>Quan tenia la feina enllestida anava a arreconar-se al peu de la llar i s'asseia damunt de la cendra, lo qual va fer que tothom prengués per costum de dir-li la bruta-cendrosa: unicament la petita de les altres dugues germanes, que no era tant dolenta com la gran, l'anomenava la Ventafocs (e). Més, amb tot i això, la Ventafocs, amb el seu vestit espellifat, era encara cent vegades més hermosa que les seves germanes, amb tot i que anaven sempre vestides magnificament. Heus-aquí que el fill del rei va donar un ball al qual van esser convidades les persones de més posició: les dugues senyorettes</p>

que son aînée, l'appeloit Cendrillon (e). Cependant Cendrillon, avec ses méchants habits, ne laissoit pas d'estre cent fois plus belle que ses sœurs, quoyque vestuës très-magnifiquement.

Il arriva que le fils du roi donna un bal et qu'il en pria toutes les personnes de qualité. Nos deux demoiselles en furent aussi priées, car elles faisoient grande figure dans le pays (f). Les voilà bien aises et bien occupées à choisir les habits et les coëffures qui leur seïeroient le mieux. Nouvelle peine pour Cendrillon, car c'estoit elle qui repassoit le linge de ses sœurs et qui godronoit leurs manchettes. On ne parloit que de la maniere dont on s'habilleroit.

« Moy, dit l'aînée, je mettray mon habit de velours rouge et ma garniture d'Angleterre.

— Moy, dit la cadette, je n'auray que ma juppe ordinaire ; mais, en récompense, je mettray mon manteau à fleurs d'or et ma barriere de diamans, qui n'est pas des plus indifférentes. (g)»

On envoya querir la bonne coëffeuse pour dresser les cornettes à deux rangs, et on fit acheter des mouches de la bonne faiseuse. Elles appellerent Cendrillon pour luy demander son avis, car elle avoit le goût bon. Cendrillon les conseilla le mieux du monde, et s'offrit mesme à les coëffer, ce qu'elles voulurent bien (h). En les coëffant, elles luy disoient :

« Cendrillon, se rois-tu bien aise d'aller au bal ?

— Helas ! Mesdemoiselles, vous vous mocquez de moy ; ce n'est pas là ce qu'il me faut.

entre las de aquel país (f). Hételas ocupadas en escoger los vestidos y adornos que mejor habían de sentarles, de lo cual había de resultar aumento de trabajo para la Cenicienta, porque ella era la que repasaba la ropa de sus hermanas y cuidaba del atadillo y pliegues de sus jubones. Sólo se hablaba del traje que se pondrían.

Yo, dijo la mayor, llevaré el vestido de terciopelo rojo y un aderezo de Inglaterra.

Yo, añadió la menor, me pondré las sayas que acostumbro llevar, pero, en cambio, ostentaré mi manto recamado de flores de oro y mi adorno de diamantes, que es joya de las mejores (g).

Mandaron llamar a una buena peinadora para que hiciera maravillas, y enviaron por lunares a la tienda donde mejor los fabricaban. Llamaron a la Cenicienta para pedirle su opinión, porque su gusto era exquisito, y les dio excelentes consejos y hasta se ofreció para peinarlas, lo que aceptaron sus hermanas (h).

Mientras las estaba peinando, le dijeron:

- Cenicienta, ¿te gustaría ir al baile?

- ¡Ay; señoritas, ustedes se burlan de mí! ¡No es al baile donde debo ir!

- Tienes razón: ¡cómo reirían si vieses a una joven como tú en el baile!

Otra que no hubiese sido la Cenicienta, las hubiera peinado mal; pero era buena y las peinó perfectamente bien. Casi dos días estuvieron sin comer, tanta era su alegría; rompieron más de doce lazos a fuerza de apretar para que su talle fuese más chiquitito y pasaron todo el tiempo delante del espejo.

Por fin llegó el tan deseado día; fuéronse al baile y con la mirada siguiolas la Cenicienta hasta perderlas de vista. Cuando hubieron desaparecido

també hi van ser demanades, puix eren de les que més figuraven d'aquell- país (f). Ja les tenim totes cofoies i enfeinades triant-se vestits i ensajant els pentinats que millor els escaurien i tot lo qual era una feina de més pera la Ventafochs, per esser ella la que planxava i emmidonava la roba de les seves germanes. No es parlava d'altra cosa sinó de com anirien vestides. Deia la gran:

- Jo'm posaré-l vestit de vellut vermell amb les puntes d'Inglaterra.

- Jo - deia la petita - no tinc més que les falilles de sempre; però, en cambi d'això, duré'l mantell florejat d'or i la meva diadema de brillants, que no lluirà poc ni gaire (g).

Van enviar a casa de la pentinadora pera que 'ls arrangés dugues capellines a la darrera moda, i van emparaular l'especialista de més anomenada pera les pigues. Les germanes demanaven en tot l'opinió de la Ventafochs, perquè no se li podia negar el bon gust que tenia. La Ventafochs les aconsellà lo millor que va saber, i fins va oferir-se pera pentinar-les, lo qual fou per elles acceptat (h).

Tot pentinant-les, li deien les germanes:

- Ventafochs: eh que t'agradaria venir-hi al ball?

-Ai l pobra de mi l Com vos rieu de mi, perquè no m'escauria l'anar-hi! Si la Ventafochs hagués estat una altra, les hauria pentinades de gairell; emperò, bona com era, les va deixar com unes reines. Havien passat dos dies quasi sense menjar, de tant boges d'alegria que estaven; més d'una dotzena de cordons van trencar de tant apretar-se la cotilla pera fer el cos bufó, i passaven totes les hores davant del mirall.

Va arribar l'hora, per fi, i yan anar-se'n. La Ventafochs l'a seguir.les amb els ulls tot el temps que va poder, i quan les va perdre de vista va posar-se a plorar. La seva padrina, que va veure-la feta una

<p>— Tu as raison, on riroit bien si on voyoit un Cucendron aller au bal. »</p>	<p>se puso a llorar. Su madrina, al verla anegada en llanto, preguntole qué tenía.</p>	<p>mar de plors, va preguntarli què li passava.</p>
<p>Une autre que Cendrillon les aurait coëffées de travers ; mais elle estoit bonne, et elle les coëffa parfaitement bien. Elles furent près de deux jours sans manger, tant elles estoient transportées de joye. On rompit plus de douze lacets à force de les serrer pour leur rendre la taille plus menuë, et elles estoient toûjours devant leur miroir.</p>	<p>-Yo quisiera... yo quisiera... Los sollozos le embargaban la voz y no podía continuar. Su madrina, que era hada, le dijo: -¿Deseas ir al baile? ¿He adivinado? -¡Ah!, sí; contestó la cenicienta suspirando. -¿Serás buena?, le preguntó su madrina. Si lo eres, irás al baile.</p>	<p>- Voldria... voldria... De tant que plorava ni podia dir lo que volia, més la padrina era fada i li va conèixer. - Tu voldries anar al ball, no es això? - Ai, sí! - va dir Ja Ventafochs, fent un gran sospir. - Doncs bé: seras bona minyona - va dir la padrina - i t'hi faré anar?</p>
<p>Enfin l'heureux jour arriva ; on partit, et Cendrillon les suivit des yeux le plus longtemps qu'elle put. Lorsqu'elle ne les vit plus, elle se mit à pleurer. Sa maraine, qui la vit toute en pleurs, luy demanda ce qu'elle avoit.</p>	<p>(i) Llevola a su cuarto, y le dijo: -Ve al jardín y tráeme una calabaza. La Cenicienta fuese en seguida a buscarla y cogió la más hermosa que encontró, entregándola a su madrina, sin que acertase a adivinar qué tenía que ver la calabaza con el baile. Su madrina la vació, y cuando sólo quedó la corteza, tocola con su varita, e inmediatamente convirtiose la calabaza en una magnífica carroza dorada. Fuese luego en busca de la ratonera, donde halló seis ratones, todos vivos. Dijo a la Cenicienta que levantara un poquito la trampa, y cuando salía uno, le daba un golpecito con su varilla, transformándose inmediatamente el ratón en un soberbio caballo; de modo que reunió un magnífico tiro de seis corceles de un hermoso gris de rata que admiraba.</p>	<p>(i) Va endur-se-la a la seva cambra, ont va dir-li: - Vés a l'hort i porta-m una carabaça. La Ventafochs anà a cullir la més hermosa que va trobar i va dur-la a la seva padrina, sense comprendre gens ni mica com podria aquella carabaça fer-la anar al ball. La padrina va començar per buidar-la, no deixant més que la closca; tot seguit, amb un toc de vareta, va quedar transformada la carabaça en una hermosa carroça, daurada de per tots costats. Fet això, se n'anà a veure la ratera, i va trobar que hi havien sis ratolins vius encara. Va dir a la Ventafochs que obrís la trapa, i a cadaú dels ratolins que anava eixint li donava un cop de vareta i al moment se tornava un cavall d'allò més hermós; amb lo qual va tenir a l'acabar un magnific atelatge de sis cavalls grisos, d'un bell color de ratolí clapat. I, pensant de què'n faria un cotxer, va dir la Ventafochs; - Vaig a veure si hi ha alguna rata a l'altra ratera, pera fer-ne si de cas un cotxer.</p>
<p>« Je voudrais bien... je voudrais bien... »</p>	<p>Pensando estaba de qué haría un cochero, cuando la Cenicienta dijo:</p>	<p>- Tens raó: ves-ho a veurel - contestà la padrina.</p>
<p>Elle pleuroit si fort qu'elle ne put achever. Sa maraine, qui estait fée, luy dit :</p>	<p>-Veré si ha quedado algún ratón en la ratonera y le convertiremos en cochero.</p>	<p>La Ventafochs va dur-li la ratera, dins la qual hi havien tres rates gros~es. La fada va triar"ne una d'entre les tres, la que tenia més bigoti, j, havent"la tocada, la deixà convertida en un famós cotxer que lluía 'ls mostatxos més respectables que mai s'hagin vist (j). Després va dir-li;</p>
<p>« Tu voudrais bien aller au bal n'est-ce pas ?</p>	<p>-Buena idea, contestole. Ve a mirarlo.</p>	<p>- Vés-te'n a l'hort, i allà, darrera la regadora, hi atraparàs sis sargantanes, Porta-me-les.</p>
<p>— Helas ! ouy, dit Cendrillon en soupirant.</p>	<p>La Cenicienta volvió con la ratonera en la que había tres grandes ratas. La Hada escogió una entre las tres, dándole la preferencia por su barba; y habiéndola tocado con la varilla, se transformó en un fornido cochero con gruesos bigotes (j).</p>	
<p>— Hé bien ! seras-tu bonne fille ? dit sa maraine ; je t'y feray aller. (i) »</p>		
<p>Elle la mena dans sa chambre, et luy dit :</p>		
<p>« Va dans le jardin, et apporte-moy une citrouille. »</p>		
<p>Cendrillon alla aussi-tost cueillir la plus belle qu'elle put trouver, et la porta à sa maraine, ne pouvant deviner comment cette citrouille la pourroit faire aller au bal. Sa maraine la creusa, et, n'ayant</p>		

laissé que l'écorce, la frappa de sa baguette, et la citrouille fut aussi-tost changée en un beau carosse tout doré.

Ensuite, elle alla regarder dans sa sourissiere, où elle trouva six souris toutes en vie. Elle dit à Cendrillon de lever un peu la trappe de la sourissiere et, à chaque souris qui sortoit, elle luy donnoit un coup de sa baguette, et la souris estoit aussi-tost changée en un beau cheval : ce qui fit un bel attelage de six chevaux d'un beau gris de souris pommelé.

Comme elle estoit en peine de quoy elle ferait un cocher :

« Je vais voir, dit Cendrillon, s'il n'y a point quelque rat dans la ratiere ; nous en ferons un cocher.

– Tu as raison, dit sa maraine, va voir. »

Cendrillon lui apporta la ratiere, où il y avoit trois gros rats. La fée en prit un d'entre les trois, à cause de sa maîtresse barbe, et, l'ayant touché, il fut changé en un gros cocher qui avoit une des plus belles moustaches qu'on ait jamais veuës^(j).

Ensuite elle luy dit :

« Va dans le jardin, tu y trouveras six lézards derriere l'arrosoir ; apporte-les moy. »

Elle ne les eut pas plûtost apportez que sa maraine les changea en six laquais, qui monterent aussi-tost derriere le carosse, avec leurs habits chamarez, et qui s'y tenoient attachez comme s'ils n'eussent fait autre chose de toute leur vie.

La fée dit alors à Cendrillon :

Luego le dijo:

-Ve al jardín y tráeme seis lagartos que encontrarás detrás de la regadera.

Así lo hizo, y en el acto su madrina convirtió los lagartos en otros tantos lacayos, que inmediatamente subieron a la carroza con sus libreas galoneadas, manteniéndose firmes como si en su vida hubiesen hecho otra cosa.

La Hada dijo entonces a la Cenicienta:

-¡Vaya!, ya tienes lo necesario para ir al baile. ¿Estás contenta? (k)

-Sí, madrina; pero, ¿iré al baile con mi feo vestido?

Su madrina tocola con la varita y sus ropas se convirtieron en vestidos de oro y seda recamados de pedrería. Luego le dio unas chinelas de cristal, las más lindas que humanos ojos hayan visto. Subió la Cenicienta a la carroza y su madrina le recomendó con mucho empeño que saliese del baile antes de medianoche, advirtiéndola que si permanecía en él un momento más, la carroza volvería a convertirse en calabaza, los caballos en ratones, los lacayos en lagartos y sus hermosos vestidos tomarían la primitiva forma que tenían.

Después de haber prometido a su madrina que se retiraría del baile antes de medianoche (l), fuese llena de alegría.

Diose aviso al hijo del rey de que acababa de llegar una gran princesa desconocida y corrió a recibirla. Le dio la mano para que bajara de la carroza y llevola al salón donde estaban los convidados. A su entrada reinó un gran silencio, cesaron todos de bailar y pararon los violines, tanta fue la impresión producida por la extraordinaria belleza de la desconocida y tan grande el deseo de contemplarla. Sólo se oía el confuso murmullo producido

Tot seguit que les va tenir, sa padrina va transformar-les en servents, els quals, amb llurs lliureies virolades, van pujar to'ts sis al darrera de la carroça, aguantant-s'hi drets com si mai haguessin fet altre ofici sinó aquell. La Fada va dir aleshores a la Ventafocs:

- I bé! Ja tens aquí lo que-t calia pera anar al ball. Què més esperes? (k)

-Sí, prou! Caldrà que vagi amb aquests vestits tant fastigosos?

Aleshores sa padrina no va fer sinó tocar-la amb'la vareta, i al moment els seus vestits van canviar-se en altres vestits d'or i d'argent, tots recoberts de pedreries. Ademés, va donar-li un parell de sabatetes de cristall, la cosa més bufona del món.

Una vegada habillada així, pujà a la carroça; emperò sa padrina va encarregar-li sobre tot que no passés de la mitja nit, fent-li avinent que, si romania al ball un moment més, la carroça devindria altre cop carabassa, els cavallers ratolins, els criats sargantanes, i els bonics vestits d'ella rependrien la llur primitiva forma. Ella va dir que no mancava pas d'eixir del ball abans de la mitja nit; (l) i se'n anà tant contenta que no hi veia de cap ull.

El fill del rei, a qui van avisar que acabava d'entrar una gran princesa que ningú coneixia, va córrer a fer-li la bona arribada: va donar-li la mà al baixar de la carroça i va conduir-la a la sala on era la reunió. Se va fer aleshores un gran silenci: tothom va parar de dansar i els violins van deixar de tocar: tanta era l'atenció que tothom posà en contemplar l'hermosura d'aquella desconeguda. No se sentia més que una remor confosa de: «Ahl Que hermosal!». Fins el rei, vell com era, no s'estava pas de mirar-la i de dir a la regina, a cau d'orella, que feia molt temps que no havia vist una persona tant agradosa i gentil.

Totes les dames contemplaven embadalides el seu pentinat i el

« Hé bien ? voilà de quoy aller au bal : n'es-tu pas bien aise ?

(k)

— Ouy, mais est-ce que j'irai comme cela, avec mes vilains habits ? »

Sa maraine ne fit que la toucher avec sa baguette, et en même tems ses habits furent changez en des habits de drap d'or et d'argent, tout charmerrez de pierreries ; elle luy donna ensuite une paire de pantoufles de verre, les plus jolies du monde.

Quand elle fut ainsi parée, elle monta en carosse ; mais sa maraine luy recommanda, sur toutes choses, de ne pas passer minuit, l'avertissant que, si elle demeuroit au bal un moment davantage, son carosse redeviendrait citrouille, ses chevaux des souris, ses laquais des lézards, et que ses vieux habits reprendraient leur première forme.

Elle promit à sa maraine qu'elle ne manqueroit pas de sortir du bal avant minuit. (l) Elle part, ne se sentant pas de joye.

Le fils du roi, qu'on alla avertir qu'il venoit d'arriver une grande princesse qu'on ne connoissoit point, courut la recevoir. Il luy donna la main à la descente du carosse, et la mena dans la salle où estoit la compagnie. Il se fit alors un grand silence ; on cessa de danser, et les violons ne jouèrent plus, tant on estoit attentif à contempler les grandes beautés de cet inconnu. On n'entendoit qu'un bruit confus : « Ha ! qu'elle est belle ! » Le roi même, tout vieux qu'il estoit, ne laissoit pas de la regarder et de dire tout bas à la reine

por esta exclamación que salía de todos los labios.

-¡Qué hermosa es!

El mismo rey, a pesar de su vejez, no se cansaba de mirarla y decía en voz baja a la reina que hacía mucho tiempo que no había visto una mujer tan bella y amable. Todas las damas estaban absortas en la contemplación de su tocado y vestidos con el propósito de tener otros iguales al día siguiente, sí bien dudaban encontrar telas tan bellas y modistas hábiles para hacerlos (m).

El hijo del rey llevaba al puesto más distinguido y luego la invitó a danzar. Bailó con tanta gracia que aun la admiraron más. Sirvióse un espléndido refresco, pero nada probó el joven príncipe, pues sólo pensaba en mirarla. La Cenicienta fue a sentarse al lado de sus hermanas, con quienes mostrose muy amable, dándoles naranjas y limones de los que el príncipe le había ofrecido, lo que las admiró mucho, porque no la conocieron.

Mientras estaban hablando, la Cenicienta oyó que el reloj daba las doce menos cuarto. Hizo una gran reverencia a los asistentes y se fue tan deprisa como pudo. En cuanto llegó a su casa dirigióse al encuentro de su madrina, y después de haberle dado las gracias le dijo que desearía volver al baile el siguiente día, por que el hijo del rey se lo había rogado. Ocupada estaba en referir a su madrina todo lo que había ocurrido, cuando las dos hermanas llamaron a la puerta. La Cenicienta fue a abrir, y les dijo: -¡Cuánto habéis tardado en volver!

Al mismo tiempo se frotaba los ojos y se desperezaba como si acabara de despertar, por más que no hubiere pensado en dormir desde que se separaron.

vestit, pera fer-se'n d'iguals l'endemà, si es que's trobaven robes tant boniques i modistes tant traçudes (m).

El fill del rei va col·locar-la en el lloc de major distinció, i tot seguit va treure-la a ballar. Va ballar tant graciosament, que encara féu augmentar l'admiració de tothom. Després fou servit un refresc molt exquisit, del qual el príncep no va tastar mica, de tant enfeinat que estava en contemplar-la. Ella se n'anà a seure al costat mateix de les seves germanastres, a les quals féu molts compliments, donant-Jas una part de les taronges i altres fruites que li havia donades el príncep; Jo qual va venir-los ben bé de sorpresa, perquè elles estaven molt lluny de coneixer-la.

Mentres estaven conversant, la Ventafocs va sentir que tocaven tres quarts de dotze; tot seguit va fer una gran reverència als concurrents i se n'anà tant prestament com li fou possible.

Tant bon punt arribà a casa, se n'anà a veure sa padrina, pera remerciar-la, i al mateix temps pera dir-li que desitjava molt poder tornar al ball l'endemà, per haver-l'hi 'l fill del rei demanat en gran manera.

Mentre s'estava referint detalladament a sa padrina Jo que havia passat en el ball, les dues P'rault gues germanes van trucar a la porta. La Venta~ focs anà a obrir-les;

- Com haveu tardat! - va dir-los bo i fent badalls de són i fregant-se 'ls ulls, i estirant els braços com si talment se desvetllés aleshores. Més lo cert era que no havia tant sols pensat en dormir desde'l moment que les havia deixades.

- Si haguessis pogut venir al ball, - va dir-li una de ses germanes, - no t'hi hauries pas avorrit (n), a fe! Hi ha vingut una princesa, emperò tant hermosa, que no s'ha vist mai cosa semblant. I per cert que'os ha complimentat molt, i fins ens ha donat fruites (o).

La Ventafocs no cabia en la pell de tant cofoia. Va preguntar-los el

qu'il y avoit long-temps qu'il n'avoit vû une si belle et si aimable personne. Toutes les dames estoient attentives à considerer sa coëffure et ses habits, pour en avoir, dès le lendemain, de semblables, pourveu qu'il se trovast des étoffes assez belles et des ouvriers assez habiles (m).

Le fils du roi la mit à la place la plus honorable, et ensuite la prit pour la mener danser. Elle dança avec tant de grace qu'on l'admira encore davantage. On apporta une fort belle collation, dont le jeune prince ne mangea point, tant il estoit occupé à la considerer. Elle alla s'asseoir auprès de ses sœurs et leur fit mille honnestetes ; elle leur fit part des oranges et des citrons que le prince luy avoit donnez, ce qui les estonna fort, car elles ne la connoissoient point.

Lorsqu'elles causoient ainsi, Cendrillon entendit sonner onze heures trois quarts ; elle fit aussi-tost une grande reverence à la compagnie, et s'en alla le plus viste qu'elle put.

Dés qu'elle fut arrivée, elle alla trouver sa maraine, et après ravoir remerciée, elle luy dit qu'elle souhaiteroit bien aller encore le lendemain au bal, parce que le fils du roi l'en avoit priée. Comme elle estoit occupée à raconter à sa maraine tout ce qui s'étoit passé au bal, les deux sœurs heurterent à la porte. Cendrillon leur alla ouvrir.

« Que vous estes longtemps à revenir ! » leur dit-elle en bâillant, en se frottant les yeux, et en s'étendant comme si elle n'eust fait que de se réveiller. Elle n'avoit cependant pas eu envie de dormir depuis qu'elles

Una de sus hermanas exclamó: -Si hubieses estado en el baile no te hubieras fastidiado (n), pues ha ido la más hermosa princesa que pueda verse, quien se ha mostrado con nosotras muy amable y nos ha dado naranjas y limones (o).

Extraordinario era el júbilo de la Cenicienta. Preguntóles el nombre de la princesa, y le contestaron que se ignoraba, añadiendo que esto hacía sufrir mucho al hijo el rey, que daría todo lo del mundo por saberlo. Sonrió la Cenicienta, y les dijo: -¿Era muy bella? ¡Dios mío!, cuán dichosas sois vosotras; también lo sería yo si pudiese verla. Hermana mía, préstame tu vestido amarillo (p), el que te pones cada día.

-¿Crees que he perdido el juicio? No estoy loca rematada para prestar mi vestido a una fea y sucia como tú.

La Cenicienta contaba con esta negativa, que no le pesó, pues no hubiera sabido qué hacerse si su hermana hubiese accedido a su demanda.

Al día siguiente las dos hermanas fueron al baile y también la Cenicienta, pero más adornada que la vez primera. El hijo del Rey no se apartó de su lado y no cesó de hablarle con gracia. Con gusto le oía la joven, hasta tal punto que olvidó lo que su madrina le había encargado y sonó la primera campanada de medianoche, cuando creía que no eran las once. Levantose y huyó con la ligereza de una corza, seguida del príncipe, pero sin que pudiera alcanzarla, y en su fuga perdió (q) una de las chinelas de cristal, que el hijo el rey recogió. La Cenicienta llegó a su casa muy cansada, sin carroza, sin lacayos y con su feo vestido, pues de su magnificencia solo le había quedado una de las chinelas de cristal, la pareja de la que había perdido. Preguntaron a los

nom d'aïtal princesa, a lo qual li van respondre que no la coneixien; cosa que al mateix fill del rei li sabia prou de greu: tant, que donaria qualsevol cosa per saber qui era ella.

Tota somrienta, va dir-los encara la Ventafocs:

- Doncs era hermosa de debò? Déu meu, que ditxoses sou! I com podria fer-ho jo pera veure-la també? Si'm deixessiu un dels vostres vestits grocs de cada dia (p)!

- Ara mateix hi pensaven'!! -van dir les altres_ - Deixarem a una bruta-cendrosa el vestit nostre, i tothom preguntarà si-ns hem tornat ximplés!

Bé prou que se l'esperava una resposta semblant la Ventafocs, i fins va alegrar-se-n, puix Jj hauria estat ben bé un amoïno si una de les germanastres s'hagués abaixat a deixarli-) vestit.

L'endemà les dugues gernianes van tornar al ball, i la Ventafocs igualment, emperò més ben arreglada encara que-l primer dia. El fill del rei va estar constantment prop d'ella i no parà un instant de tirar-li amoretes_ La noia no s'hi trobava gens malament, i vet-aquí que va oblidar-se de lo que tant li havia encarregat sa padrina; de manera que sentí caure la primera batallada de les dotze, quan creia que eren les onze tot just. S'alçà i fugí amb tanta lleugeresa com si hagués estat una daina_ El princep va seguir-la, més no pogué pas atrapar-la; emperò, tot fugint, ella deixà caure (q) una de les sabatetes de vidre, que-l princep va recullir amb gran afany. La Ventafocs arribà a casa esbufegant, sense la carroça, sense-ls servents i amb els seus vestits espellifats; no li quedà de tota aquella magnificencia sinó una de les seves menudes sabatetes, la pariona de la que li havia caigut a l'anar-se'o del ball.

Els guardians de les portes del palau van esser interrogats sobre si havien vist sortir una princesa: tots van dir que no havien vist eixir

s'estoient quittées.

« Si tu estois venuë au bal, luy dit une de ses sœurs, tu ne t'y serais pas ennuyée (n); il y est venu la plus belle princesse, la plus belle qu'on puisse jamais voir ; elle nous a fait mille civilités ; elle nous a donné des oranges et des citrons. (o) »

Cendrillon ne se sentoit pas de joye : elle leur demanda le nom de cette princesse ; mais elles luy répondirent qu'on ne la connoissoit pas, que le fils du roi en estoit fort en peine, et qu'il donneroit toutes choses au monde pour sçavoir qui elle estoit. Cendrillon sourit et leur dit :

« Elle estoit donc bien belle ? Mon Dieu ! que vous estes heureuses ! ne pourrais-je point la voir ? Helas ! mademoiselle Javotte, prestez-moi vostre habit jaune (p) que vous mettez tous les jours.

— Vraiment, dit mademoiselle Javotte, je suis de cet avis ! Prestez vostre habit à un vilain Cucendron comme cela ! Il faudroit que je fusse bien folle ! »

Cendrillon s'attendoit bien à ce refus, et elle en fut bien aise, car elle auroit esté grandement embarrassée si sa sœur eut bien voulu luy prêter son habit.

Le lendemain, les deux sœurs furent au bal, et Cendrillon aussi, mais encore plus parée que la première fois. Le fils du roi fut toujours auprès d'elle, et ne cessa de lui conter des douceurs. La jeune demoiselle ne s'ennuyoit point et oublia ce que sa maraine luy avoit recommandé : de sorte qu'elle entendit sonner le premier coup de minuit lorsqu'elle ne

guardias de las puertas el palacio si habían visto salir a una princesa, y contestaron que sólo habían visto salir a una joven muy mal vestida, cuyo porte era más bien el de una campesina que el de una señorita.

Cuando las dos hermanas regresaron del baile preguntoles la Cenicienta si se habían divertido mucho y si la hermosa princesa había asistido. Contestaron afirmativamente, añadiendo que al dar medianoche había huido con tanto apresuramiento que había dejado caer una de sus chinelas de cristal, la más linda del mundo. También contaron que el hijo del rey la había recogido, y que hasta acabar el baile no había hecho otra cosa que mirarla, lo que demostraba (r) que estaba enamorado de la joven a quien la diminuta chinela pertenecía.

Dijeron la verdad, pues pocos días después el hijo del rey mandó publicar a son de trompeta que se casaría con aquella a cuyo pie se amoldase exactamente la chinela. Se comenzó por probarla a las princesas, luego a las duquesas y después a todas las señoritas de la corte. Lleváronla a casa de las dos hermanas, que hicieron grandes esfuerzos para que su pie entrase en la chinela, pero sin lograrlo. La Cenicienta que las estaba mirando, reconoció su chinela y les dijo riendo (s):

- Dejad que vea si mi pie entra en ella.

Sus hermanas soltaron la carcajada y de ella se burlaron. El gentil-hombre que probaba la chinela, miró con atención a la Cenicienta, vio que era muy bella y dijo que su deseo era justo, pues tenía orden de probar la chinela a todas las jóvenes. Hizo sentar a la Cenicienta, y acercando la chinela a su diminuto pie notó

a ningú llevat d'una noieta molt mal vestida que tenia més aviaí els aires d'una pagesa que els d'una senyoreta.

Quan ses dugues germanes van tornar del ball, la Ventafocs va preguntar-los si també s'havien divertit tant, i si havien vist la maleixa hermosa dama del dia abans. Van dir-li que efectivament, sinó que havia desaparegut al punt de tombar la mitja nit, amb tal apressament que havia perdut una de les seves sabatetes de vidre, la cosa més bufona del món, la qual pel fill del rei havent estat recullida, no s'havia deixat aquest de contemplar-la en tot lo restant del ball, semblant talment (r) que estés molt enamorat d'aquella a qui la sabateta pertanyia.

I deien la veritat, perquè, pocs dies després, el fill del rei féu fer una crida a sò de trompetes, dient que pendria per muller aquella al peu de la qual vindria bé la sabateta.

Van començar per emprovar-la a les princeses, després a les duqueses i a totes les dames de la Cort; emperò fou per demés: van portarla a provar a les dugues germanastres de la Ventafocs, les quals van fer tot lo que van poder pera arribar a calçar-se-la, sense conseguir-ho poc ni molt. La Ventafocs, que s'ho estava mirant, va dir com per riure(s):

- Potser que provés jo si-m vindria a la mida.

I les germanes van posar-se a fer gran riota d'ella i a avergonyir-la. Emperò l'enviat de palau que feia la prova de la sabateta, havent parat esment en la Ventafocs i trobant-la d'allò més bonica, va dir que era cosa molt raonada, perquè tenia l'ordre de fer-ne l'ensaiig a totes les noies casadores. Va fer seure la Ventafocs, i, acostant la sabateta al seu peu menudet, va veure que li entrava sense esforç i que li esqueia que ni pintada.

Gran fou l'extranyesa de les dugues germanastres, i encara més quan la Ventafocs 'a treure-s de la butxaca l'altra sabateta i va posar-

croyoit pas qu'il fut encore onze heures. Elle se leva, et s'enfuit aussi legerement qu'auroit fait une biche. Le prince la suivit, mais il ne put rattraper. Elle laissa tomber (q) une de ses pantoufles de verre, que le prince ramassa bien soigneusement.

Cendrillon arriva chez elle, bien essouffée, sans carosse, sans laquais, et avec ses méchans habits, rien ne lui estant resté de toute sa magnificence qu'une de ses petites pantoufles, la pareille de celle qu'elle avoit laissé tomber. On demanda aux gardes de la porte du palais s'ils n'avoient point veu sortir une princesse ; ils dirent qu'ils n'avoient vû sortir personne qu'une jeune fille fort mal vestuë, et qui avoit plus l'air d'une paysanne que d'une demoiselle.

Quand les deux sœurs revinrent du bal. Cendrillon leur demanda si elles s'estoient encore bien diverties, et si la belle dame y avoit esté ; elles luy dirent que ouï, mais qu'elle s'estoit enfuyé lorsque minuit avoit sonné, et si promptement qu'elle avoit laissé tomber une de ses petites pantoufles de verre, la plus jolie du monde ; que le fils du roy l'avoit ramassée, et qu'il n'avoit fait que la regarder pendant tout le reste du bal, et qu'assurément (r) il estoit fort amoureux de la belle personne à qui appartenoit la petite pantoufle.

Elles dirent vray : car, peu de jours après, le fils du roy fit publier à son de trompe qu'il épouserait celle dont le pied seroit bien juste à la pantoufle. On commença à l'essayer aux princesses, ensuite aux duchesses et à toute la cour, mais

que entraba en ella sin dificultad, quedando calzado como si se hubiese amoldado en cera.

Grande fue el asombro de ambas hermanas, y subió de punto cuando la Cenicienta sacó del bolsillo la otra diminuta chinela, que metió en el pie que no estaba calzado. En esto llegó la madrina, quien tocando con su varita los vestidos de la Cenicienta los convirtió en otros aún más preciosos que los que había llevado.

Entonces las dos hermanas reconocieron en ella a aquella joven que habían visto en el baile y se arrojaron a sus pies para pedirle perdón por los malos tratos que la habían hecho sufrir. La Cenicienta las levantó y les dijo abrazándolas que con toda su alma las perdonaba, rogándolas que siempre la amasen. Vestida como estaba, llevaronla al palacio del joven príncipe, quien la halló más hermosa que antes y casó con ella a los pocos días. La Cenicienta, tan buena como bella, mandó que sus dos hermanas se alojaran en palacio y el mismo día (t) las casó con dos grandes señores de la corte.

Moraleja

Para ganar voluntades, para abrirse corazones, más que trajes y tocados sirve un alma pura y noble.

Otra moraleja

No olvidéis que entre las dádivas de las Hadas, la mejor no es la belleza del rostro, sino la del corazón.

se-fa igualment.

En aquestes arribà la seva padrina, la qual, tocant no més amb la vareta 'ls vestits de fa Ventafocs, els féu tornar més magnífics encara que tots els altres d'abans.

Aleshores les germanes van regoneixer-la com la gentil damisela que havien vist al ball. Se deixaren caure als seus peus demanant-li perdó de tots els mals tractes que li havien fet sofrir. La Ventafocs va fer-les alçar i va dir-los, bo i abraçant-les, que de tot cor les perdonava, demanant-los que s'estimessin per sempre més.

Tot seguit fou condulda a la presència del príncep, vestida com estava: aquest va trobarla més hermosa que mai, i al cap de pocs dies va casar-se amb ella.

La Ventafocs, que era tant bona com hermosa, donà allotjament en el palau, a tes seves dugues germanes, i les col·locà poc després, casant-les (t) amb dos grans senyors de Ja Cort.

ENSENYAMENT

L'hermosura en les noies es qualitat preclara

que no cansa mai d'admirar:

emperò hi ha Ulla cosa més estimada encara,

que es la traça en complaure.

És lo que a la Cendrosa va ensenyar sa padrina

quan l'ajudà a vestir,

de pobra Ventafocs convertint-la ell regina

(cal per aquí d'eix conte la moral deduir).

Minyones: aital do val mes que esser hermosa;

pera atraure-s un cor mogut de noble intent

tot està en fer-se amable i mostrar-se agradosa:

d'una hermosa amb mals-modos en fuig tota la gent.

ALTRE ENSENYAMENT

Es sens dubte un gran avantatge

tenir talent, tenir coratge,

i enginy subtil i rics blasons,

í altres i altres perfeccions

amb que'l cel dota l'humana

inutilement. On rapporta chez les deux sœurs, qui firent tout leur possible pour faire entrer leur pied dans la pantoufle ; mais elles ne purent en venir à bout. Cendrillon, qui les regardoit, et qui reconnut sa pantoufle, dit en riant (s) :

« Que je voye si elle ne serait pas bonne ! »

Ses sœurs se mirent à rire et à se moquer d'elle.

Le gentilhomme qui faisoit l'essay de la pantoufle, ayant regardé attentivement Cendrillon, et la trouvant fort belle, dit que cela estoit juste, et qu'il avoit ordre de l'essayer à toutes les filles. Il fit asseoir Cendrillon, et, approchant la pantoufle de son petit pied, il vit qu'elle y entroit sans peine, et qu'elle y estoit juste comme de cire. L'étonnement des deux sœurs fut grand, mais plus grand encore quand Cendrillon tira de sa poche l'autre petite pantoufle, qu'elle mit à son pied. Là-dessus arriva la maraine, qui, ayant donné un coup de sa baguette sur les habits de Cendrillon, les fit devenir encore plus magnifiques que tous les autres.

Alors ses deux sœurs la reconnurent pour la belle personne qu'elles avoient veuë au bal. Elles se jetterent à ses pieds pour luy demander pardon de tous les mauvais traitemens qu'elles luy avoient fait souffrir. Cendrillon les releva et leur dit, en les embrassant, qu'elle leur pardonnoit de bon cœur, et qu'elle les prioit de l'aimer bien toujours.

On la mena chez le jeune prince, parée comme elle estoit. Il la trouva encore plus belle que jamais, et, peu de

llinatge;
mes tot això per ben poc val,
i es per demés que un hom
s'afanyi:
penseu que en aquest mou, ans
que tot, cal
tenir un bon padrí que us
acompanyi

jours après, il l'épousa.
Cendrillon, qui estoit aussi
bonne que belle, fit loger ses
deux sœurs au palais, et les
maria, dès le jour même (t), à
deux grands seigneurs de la
cour.

MORALITE

La beauté, pour le sexe, est un
rare trésor ;
De l'admirer jamais on ne se
lasse ;
Mais ce qu'on nomme bonne
grace
Est sans prix, et vaut mieux
encor.

C'est ce qu'à Cendrillon fit
avoir sa maraine,
En la dressant, en l'instruisant,
Tant et si bien qu'elle en fit
une reine :
Car ainsi sur ce conte on va
moralisant.

Belles, ce don vaut mieux que
d'estre bien coëffées :
Pour engager un cœur, pour en
venir à bout,
La bonne grace est le vrai don
des fées ;
Sans elle on ne peut rien, avec
elle on peut tout.

AUTRE MORALITÉ

C'est sans doute un grand
avantage
D'avoir de l'esprit, du courage,
De la naissance, du bon sens,
Et d'autres semblables talens
Qu'on reçoit du Ciel en
partage ;
Mais vous aurez beau les
avoir,
Pour vostre avancement ce
seront choses vaines
Si vous n'avez, pour les faire
valoir,
Ou des parrains, ou des
marraines.

ANNEX 3

CENDRILLON MON AMIE – TEXT I IL·LUSTRACIONS ORIGINALS ESCANEJATS

Claire est assise comme d'habitude,
à sa place, sagement.
Elle a un élastique et une balle
dans sa poche pour la récréation.
C'est une journée ordinaire
qui commence plutôt bien.
Quand tout à coup, la porte s'ouvre
et une petite fille entre.
La maîtresse dit : – Elle est nouvelle,
il faut être gentil avec elle.
Claire n'a jamais vu une petite fille comme ça,
aussi mal habillée, avec un air si poussiéreux...
Claire pense : « Qu'elle est moche ! D'où vient-elle ? »

La maîtresse installe la petite fille à côté de Claire.
Elle lui donne de la pâte à modeler,
comme à tout le monde.
La petite fille la tourne, la retourne
dans tous les sens avec un air étonné.
Elle ne sait pas quoi en faire,
comme si elle n'avait jamais vu de pâte à modeler !
En plus, elle agite sans arrêt
ses petites jambes sous sa chaise
et à chaque fois, elle perd une chaussure.
Mais qui est-elle ? D'où vient-elle ?

À la récréation,
Claire propose à la petite fille
de jouer à l'élastique.
La petite fille a de nouveau cet air étonné,
comme si elle n'avait jamais vu d'élastique !
Au premier saut, elle perd sa chaussure
et elle se met à crier :
– Corne de bœuf, mon soulier !
Ça alors ! Elle parle comme dans les contes !
Décidément, qui est-elle ?
D'où vient-elle ?

Justement, après la récréation,
la maîtresse lit un conte.
C'est l'histoire de Cendrillon :
– Il était une fois un homme riche qui avait une femme.
Celle-ci tomba malade et mourut...
Il avait eu de cette femme une fille douce et bonne.
Mais il se remaria avec une femme méchante
qui avait deux filles, aussi méchantes qu'elle...
Tout à coup, la petite fille se lève.
Elle, qui est pourtant si timide, continue de raconter :
– Il fallait faire du feu, balayer les cendres,
recoudre les robes déchirées
de ces deux pimbêches de sœurs
qui n'arrêtaient pas de se disputer...
Claire se demande :
– Mais comment sait-elle tout ça ?

Quand la cloche sonne pour le déjeuner,
tous les enfants sortent, sauf Claire et la petite fille.
Claire se précipite sur le livre de Cendrillon
et elle regarde attentivement les images.
Ça alors ! La petite fille ressemble tellement
à Cendrillon que Claire n'en croit pas ses yeux !
Claire montre le livre à la petite fille
qui n'a pas bougé, et elle lui dit :
– C'est toi, Cendrillon, n'est-ce pas ?
La petite fille répond : – Oui, c'est moi.
La vie était trop dure, je me suis sauvée...
Et elle pousse un long soupir :
ça lui fait du bien de partager
son secret avec quelqu'un.

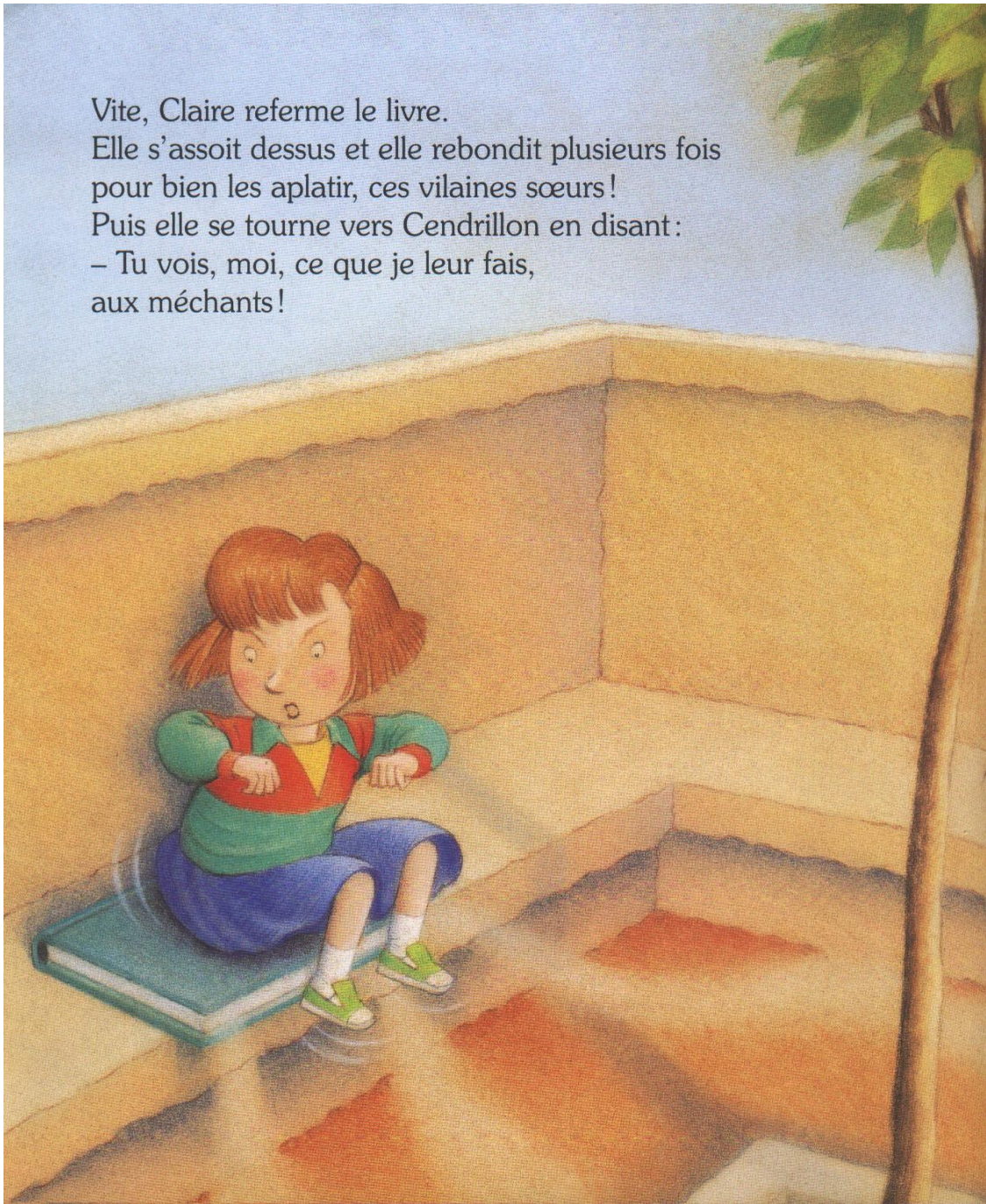
Claire prend le livre avec elle
et elle entraîne Cendrillon dehors,
dans un coin où personne ne peut les voir.
Claire lui dit : – Tu ne connais pas la fin de l’histoire,
parce que si tu la connaissais, tu y retournerais,
dans ton livre, et en courant ! Regarde !
Tu vas te marier avec un prince charmant !

Claire ouvre le livre mais elle se trompe de page.
Elle tombe sur l'image des vilaines sœurs.
Et les voilà qui apparaissent
avec leurs figures méchantes, toutes grimaçantes,
et elles crient :
– Cendrillon, reviens tout de suite,
espèce de paresseuse, c'est un ordre !

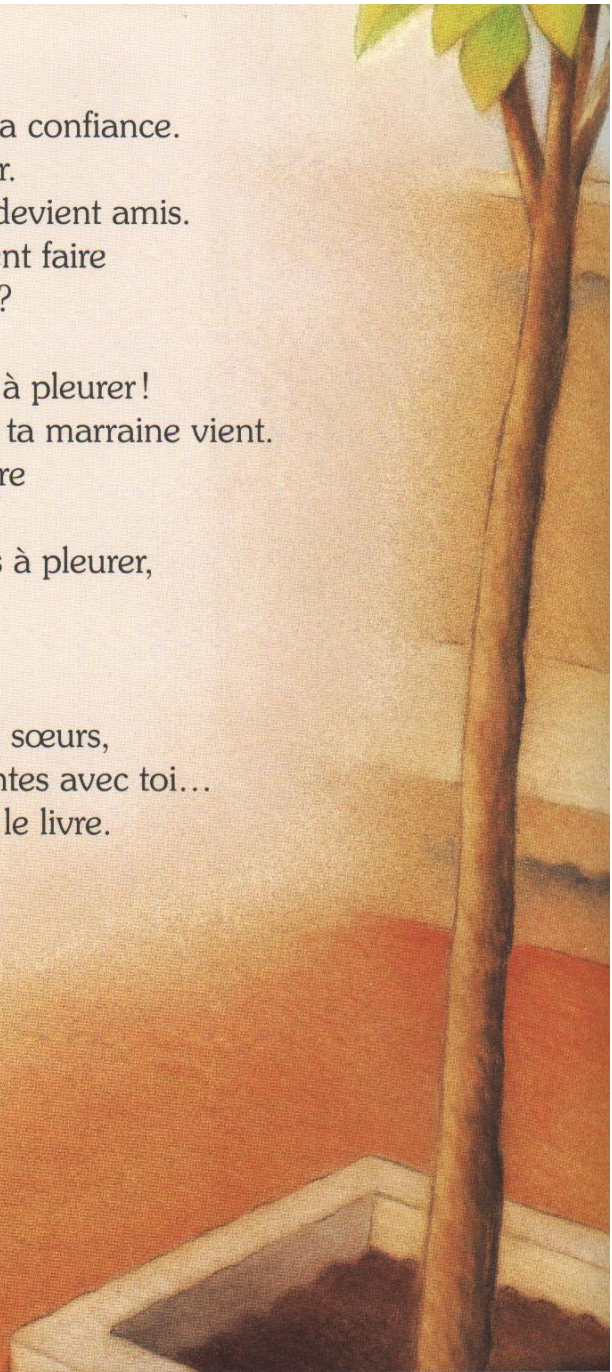
Vite, Claire referme le livre.
Elle s'assoit dessus et elle rebondit plusieurs fois
pour bien les aplatir, ces vilaines sœurs !
Puis elle se tourne vers Cendrillon en disant :
– Tu vois, moi, ce que je leur fais,
aux méchants !

Claire ouvre une autre page
en faisant bien attention, cette fois.
Un prince sort d'un château. Claire dit :
– C'est lui. Il est beau, n'est-ce pas ?
Tout le monde rêve d'un prince comme ça !
Et elle referme brusquement le livre.
Cendrillon s'exclame : – Oh, déjà !
Claire dit : – Eh oui ! Maintenant,
si tu veux le revoir, si tu veux vivre ton histoire,
il faut retourner dans le livre !

Cendrillon a peur mais elle a confiance.
Claire ne peut pas lui mentir.
C'est comme ça quand on devient amis.
Elle soupire : – Mais comment faire
pour retourner dans le livre ?
Alors Claire s'écrie :
– J'ai une idée ! Tu n'as qu'à pleurer !
Chaque fois que tu pleures, ta marraine vient.
Elle, elle saura comment faire
puisque c'est une fée !
Mais Cendrillon n'arrive pas à pleurer,
elle est tellement contente
en pensant au prince !
Pour l'aider, Claire lui dit :
– Pense à ces pimbêches de sœurs,
comme elles étaient méchantes avec toi...
Une petite larme tombe sur le livre.

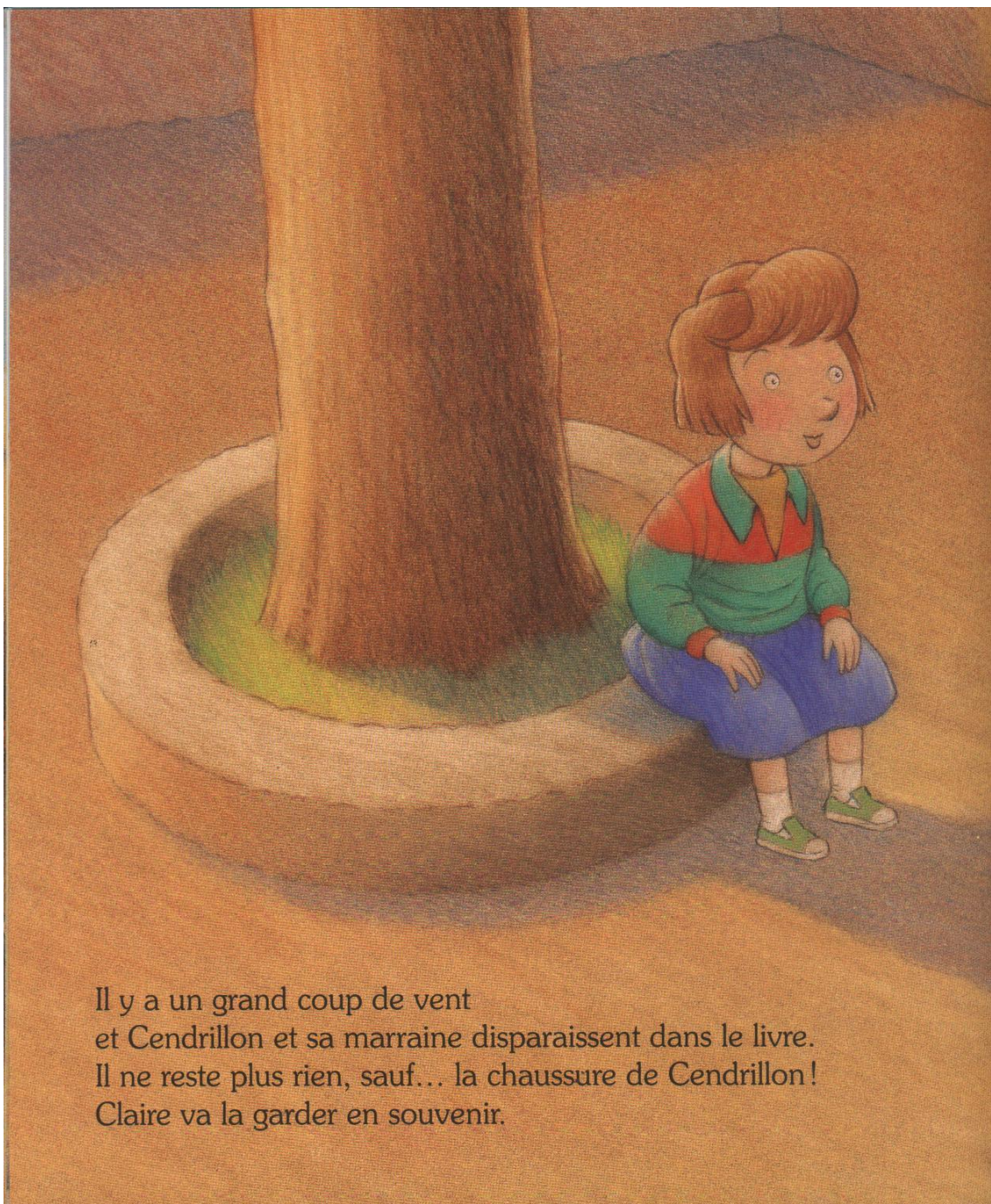

Soudain, dans un bruit d'ailes, une fée apparaît.
– Alors, dit la fée, tu veux bien revenir, maintenant ?
– Oh oui, marraine ! s'écrie Cendrillon.

Il est temps de se dire au revoir
avec des bisous et des promesses.
Claire dit à Cendrillon : – Bien sûr,
je vais être triste, mais moi, je garde le livre.
Alors toi, prends ce collier que j'ai fait à l'école.
Tu le mettras le jour de ton mariage avec le prince !
Un sourire éclaire le visage de Cendrillon :
c'est déjà son sourire de la fin de l'histoire.

Il y a un grand coup de vent
et Cendrillon et sa marraine disparaissent dans le livre.
Il ne reste plus rien, sauf... la chaussure de Cendrillon !
Claire va la garder en souvenir.

Le lendemain, dans la classe,
Claire se retrouve de nouveau seule à sa place.
Quand tout à coup, la porte s'ouvre et une petite fille entre.
La maîtresse l'installe à côté de Claire.
Claire lui chuchote : – Comment tu t'appelles ?
La petite fille répond : – Léa.
Claire lui sourit : – Tu ne t'es pas sauvée d'un livre, au moins ?
Léa la regarde d'un drôle d'air :
– Toi alors, t'as de ces idées ! On doit bien rire avec toi !
Claire comprend qu'une nouvelle histoire commence...

